

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 82 · 25. mai
Sesjonen 2021–2022

Møte onsdag den 25. mai 2022 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 82):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Fra representanten Helge André Njåstad foreligger søknad om omsorgspermisjon i tiden fra og med 30. mai til og med 3. juni.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten Sigbjørn Framnes innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Representanten Sveinung Stensland vil framsette et representantforslag.

Sveinung Stensland (H) [10:00:39]: Jeg vil på vegne av representanten Ingunn Foss og meg selv fremme forslag om gjennomgang av ordningen med statlig finansiert prøveløslatelse og alternativer til denne.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:00:56]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Bjørn Arild Gram, Jan Christian Vestre og Sandra Borch vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Første hovedspørsmål stilles av representanten Linda Hofstad Helleland.

Linda Hofstad Helleland (H) [10:01:26]: Bevilgningene til forskning og utvikling over Nærings- og fiskeridepartementet er på om lag 5 mrd. kr og utgjør, sammen med de totale FoU-bevilgningene og investeringene, en helt avgjørende rolle i omstillingen av bedriftene våre og i å skape et mer innovativt, bærekraftig og konkurransedyktig næringsliv. Etter at revidert nasjonalbudsjett ble lagt frem, har det kommet sterke reaksjoner på og vakt stor bekymring at regjeringen har både utsett og kuttet i viktige investeringer i forskningsinfrastruktur. Det har skapt en uro for videre utlysninger av midler gjennom Forskningsrådet, deriblant viktige stimuleringsmidler for å lykkes i EUs forsknings- og innovasjonsprogram, hvor bedrifter får hente fra den frems-

te kunnskapsbasen vi har, får hente hjem kapital og får inngå i viktige grønne, digitale prosjekter, som gir mulighet til å være med og utvikle fremtidens næringsliv.

Kan næringsministeren garantere at regjeringen ikke vil svekke investeringene i næringsrettet forskning og infrastruktur?

Statsråd Jan Christian Vestre [10:02:43]: All forskning, innovasjon og utvikling er særdeles viktig, spesielt i en tid da vi skal gjennomføre den største omstillingen av norsk økonomi noensinne. Denne regjeringen kommer til å satse aktivt på forskning, utvikling og innovasjon, men vi skal også satse på trygg økonomisk styring.

Representanten tar opp to konkrete prosjekter. Det ene er Ocean Space Centre i Trondheim, som denne regjeringen er for, alltid har vært for og alltid kommer til å være for. Men i en tid med høyt press i norsk økonomi, der materialpriser og byggepriser har eksplodert, har regjeringen, for å ha orden på økonomien, sagt at det vil være behov for å se på disse prosjektene på nytt – ikke om de skal gjennomføres, men om en må ha en noe senere oppstart. Det kan også gjelde Ocean Space Centre.

Når det gjelder det andre spørsmålet representanten tar opp, som for så vidt også ligger til en annen statsråd, og som gjelder forholdene i Norges forskningsråd, er det negative avsetninger som kommer til å øke betydelig – vi snakker i milliardklassen. En hundrelapp kan bare brukes én gang. Hvorfor denne praksisen har fått utvikle seg over tid, kan man jo stille spørsmål om. Nå er forsknings- og høyere utdanningsministeren i gang med å rydde opp. Det er et nytt styre i Forskningsrådet, vi har full tillit til dem og Forskningsrådet. Forsknings- og høyere utdanningsministeren har også vært veldig tydelig på at hensikten er å lande dette på en god måte som i minst mulig grad går ut over forskningsaktiviteten i Norge, men Forskningsrådet kan ikke bevilge mer penger til prosjekter enn de har kapital til. Det gjelder for dette feltet som for alle andre felt. Det vil være en av de aller viktigste oppgavene for denne regjeringen å styre Norge trygt og godt gjennom urolige tider, og da må vi også ha kontroll på statsfinansene.

Linda Hofstad Helleland (H) [10:04:34]: Det vi må måle næringsministeren på, er handling og ikke prat. Det nye havforskningsssenteret Ocean Space Centre i Trondheim skal bidra til at vi i større grad kan leve av havet – til at havet skal kunne produsere mer energi og mer mat. En utsettelse av prosjektet, slik regjeringen nå foreslår, rimer veldig dårlig med alt det som næringsministeren sier. Dette vil svekke norsk innovasjonsevne og norsk konkurransekraft, som er helt avgjørende for bedriftene nå. Det regjeringen gjør nå, viser en manglende forståelse for betydningen av forskning og utvik-

ling av nye, grønne næringer – man kutter i forskning som er avgjørende for den omstillingen vi skal inn i.

Hvorfor mener næringsministeren at det er klokt å kutte i Ocean Space Centre nå når vi står på hoppkanten? Dette er helt avgjørende for norsk næringsliv.

Statsråd Jan Christian Vestre [10:05:38]: Regjeringen kutter ikke i bevilgningene til Norges forskningsråd, men vi må få kontroll på en situasjon der det er blitt gitt tildelinger til prosjekter i milliardklassen, utover det som de økonomiske rammene tillater. Høyre bør også være opptatt av at vi har god styring på det.

Når det gjelder Ocean Space Centre, er det et prosjekt som vi skal realisere, vi vil realisere det – vi har jobbet for det i opposisjon, og vi kommer til å jobbe for det i posisjon. Men i en situasjon der det nå er høyt trykk i norsk økonomi, det er rekordlav arbeidsledighet, vi har den høyeste sysselsettingen på ti år, og det er uro for at vi kan få høyere rente og ukontrollert inflasjon, noe som vil gå sterkt ut over norsk næringslivs konkurransekraft, må vi prioritere midlene. Når vi da opplever dette i en situasjon der også byggekostnadene eksploderer – ikke på grunn av dette prosjektet i seg selv, men fordi alt i samfunnet har blitt dyrere – må en ansvarlig regjering se på om en kan gjøre alt i samme tempo som vi la opp til i utgangspunktet. Det vil kunne få konsekvenser for framdriften.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Linda Hofstad Helleland.

Linda Hofstad Helleland (H) [10:06:42]: Næringsministeren sier nå at man sparer inn på å stoppe Ocean Space Centre. Hans kollega fiskeri- og havministeren svarte det motsatte i går – i et skriftlig svar til Stortinget svarer fiskeriministerens at han ikke vet hva man sparer på å utsette Ocean Space Centre. Regjeringen har ikke regnet på det; regjeringen vil regne på det til høsten. Kan næringsministeren svare på hvor mye man sparer på å stoppe Ocean Space Centre nå, all den tid miljøet i Trondheim forteller at en stopp i bygging av senteret bare vil bidra til økte kostnader?

Statsråd Jan Christian Vestre [10:07:24]: Det er helt riktig at det er fiskeri- og havministeren som er ansvarlig for dette prosjektet, men jeg skal gjerne forsøke å gi representanten et svar likevel. Det er ingen som nå kan si nøyaktig hva prislappen på dette prosjektet blir, i likhet med en lang rekke andre offentlige byggeprosjekter, spesielt i en tid der materialprisene har eksplodert. Det som er helt sikkert, er at ved å skyve oppstarten noe vil det ha budsjettkonsekvens i år og sannsynligvis også til neste år. Så kan det være at det at en tar seg noe lengre tid, i en situasjon der sannsynligvis råvareprisene og

byggekostnadene vil normaliseres og kanskje til og med gå noe ned, kanskje gir grunnlag for å revurdere, rejustere eller forbedre disse planene, slik at vi får et enda bedre Ocean Space Centre til en enda bedre pris; det kan godt være at det bidrar til at kostnadene faller, men det kan ikke jeg på dette tidspunkt slå entydig fast. Det jeg kan slå entydig fast, er at senteret skal bygges, men det må bygges i tråd med det økonomiske handlingsrommet, og trygg økonomisk styring er det viktigste for denne regjeringen.

Presidenten: Sveinung Rotevatn – til oppfølgingsspørsmål.

Sveinung Rotevatn (V) [10:08:45]: Næringsministeren sa at regjeringa er for, har vore for og alltid vil vere for Ocean Space Centre. Dei vil berre ikkje betale for det eller starte å byggje det. Det er ein litt underleg omtale. På forklaringa til næringsministeren forstår eg at det ein no gjer, er at ein sit og ventar på at råvareprisane skal gå ned. Vi får håpe at ventetida ikkje vert for lang.

Det kan verke som at både partikollegaene til næringsministeren i Trondheim og eigentleg eit samla Forskings-Noreg, eit samla teknologimiljø og dei som skal satse på havvindutbygging, har fundamentalt misforstått det regjeringa no føreslår. Eg trur det er mest sannsynleg at det er regjeringa sjølv som har misforstått kva dei no held på med.

Det er ikkje berre når det gjeld Ocean Space Centre det no vert føreslått å kutte kraftig i forskning og utvikling. Det gjer ein også på ei rekkje andre postar. Næringsministeren sa i sitt første svar at regjeringa ikkje kuttar i løyvingane til Noregs forskingsråd, men på Næringsdepartementet sitt eige budsjett i RNB føreslår ein f.eks. å redusere løyvingane til Forskingsrådet med 22 mill. kr når det gjeld næringsretta forskning på maritim teknologi. Er ikkje det kutt?

Statsråd Jan Christian Vestre [10:09:49]: Når det gjelder Ocean Space Centre, anslår Statsbygg at kostnadsrammen for prosjektet vil øke med minst en halv milliard kroner i tillegg til ordinær prisjustering, så dette blir et mer kostbart prosjekt i stor grad på grunn av økte byggekostnader. Det må regjeringen ta inn over seg når vi legger fram de årlige budsjettene. Senteret skal bygges. Det det her er snakk om, er at vi muligens tar oss noe bedre tid for å kunne prioritere godt mellom prosjektene og se på om det finnes potensial for å redusere kostnadene.

Så er det slik at på Nærings- og fiskeridepartementets område har vi også foreslått en omprioritering, bl.a. for å ha mer kapasitet til vår storstilte, gigantiske havvindutbygging, der mer av midlene overføres til det. Det gjør bl.a. at vi nå kan gjøre forundersøkelser som skal ta

inn flere år i forhold til opprinnelig plan og ha midler til Havforskningsinstituttet for å forske på sameksistens rundt havvindturbiner.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Sivert Bjørnstad (FrP) [10:11:10]: Næringsministeren har vært statsråd i over sju måneder nå, og i denne siste spørretimen i denne sesjonen kan det være passende å gjøre opp status så langt, i alle fall sett fra Stortingets side.

Det var ikke måte på hva statsråd Vestre skulle utrette da han tiltrådte. Norge skulle eksportere mer enn noensinne, industrien skulle bli grønnere og mer nyskapende enn noensinne, virkemiddelapparatet skulle revolusjoneres, og ikke minst skulle vi gå fra en såkalt passiv næringspolitikk til en aktiv næringspolitikk – hva nå enn det skulle bety. Fasiten er at Vestres departement ikke har levert en eneste ordinær sak til Stortinget de første sju månedene – ikke én proposisjon, ikke én stortingsmelding.

Det mest aktive Nærings- og fiskeridepartementet har gjort den siste tiden, er å foreslå en utsettelse av den viktigste forskningsinfrastrukturen for noen av våre mest verdiskapende næringer, olje og gass, fiskeri og havbruk, maritim sektor, nemlig Ocean Space Centre, til store protester fra et samlet arbeids- og næringsliv. Hvis det er en mer aktiv næringspolitikk, tror jeg mange lengter tilbake til den mer passive, som næringsministeren ville ha kalt det.

I en periode med veldig krevende tider for mange bedrifter, særlig små og mellomstore, knyttet til høyere strømpriser, raskt økende drivstoffpriser, problemer med transport og verdikjeder, har næringsministeren toet sine hender i møte med vanlige bedrifters utfordringer. Igjen og igjen har vi fått høre at regjeringens medlemmer tar dette på alvor, at de vurderer situasjonen nøye, og at de er opptatt av å handle raskt, men ingenting skjer.

Statsråden har besøkt mange bedrifter i det siste, og det er vel og bra, men hva annet konkret har egentlig næringsministeren gjort de siste sju månedene?

Statsråd Jan Christian Vestre [10:13:11]: Tusen takk til representanten for et spørsmål jeg har gledet meg til å svare på. Siden denne regjeringen tiltrådte, har vi levert tre ganger flere nærings saker til Stortinget enn det Solberg-regjeringen gjorde i sitt første halvår. Vi har mobilisert virkemiddelapparatet, som gjør at vi også kan få i gang 3 mrd. kr mer i grønne investeringer i Fastlands-Norge. Vi har levert en eksportreform, Hele Norge eksporterer, som nå ligger til behandling i Stortinget, med syv helt konkrete nye tiltak for å øke norsk eksport utenom olje og gass med 50 pst. innen 2030.

Vi har gjort det som forrige regjering brukte åtte år på å tenke ut. Der brukte vi fire og en halv måned på å implementere én dør inn til virkemiddelapparatet, som gjør at bedriftene i hele landet nå kan henvende seg ett sted for å få hjelp av virkemiddelapparatet vårt. Vi er i gang med industrielle partnerskap med EU, med Tyskland, med Sverige, med USA, for å posisjonere norsk næringsliv inn i de enorme mulighetene som ligger i det grønne skiftet i verden. Her skal våre bedrifter selge produkter, varer og tjenester og bidra til verdiskaping, arbeidsplasser og optimisme over hele landet vårt.

Siden representanten snakker om støtteordninger til næringslivet, synes jeg det er på sin plass å minne om at vi i løpet av noen få uker i vinter fikk på plass over 20 økonomiske ordninger til en verdi av 20 mrd. kr, som altså bidro til at Norge kom gjennom omikronbølgen med høyere sysselsetting enn det Norge hadde før vi gikk inn i pandemien.

Nå er det press i norsk økonomi. Vi har 1,9 pst. ledighet, den laveste ledigheten på 15 år, og vi har høyere sysselsetting enn på ti år. Det var 30 pst. færre konkurser de første månedene i år enn på samme tid i 2019. Da er det ikke riktig av regjeringen å bruke mer penger til å subsidiere næringslivet, få priser som svinger, rett og slett fordi det kun vil bidra til å ta rentene opp. Det går ut over eksportbedriftene våre og vanlige folk i Norge.

Sivert Bjørnstad (FrP) [10:15:13]: Det er riktig at statsråden la fram en eksportstrategi, en eksportstrategi som i beste fall høstet blandede kritikker fra det eksporterende næringslivet, og som først og fremst kanskje blir husket for to ting. Det ene er at han la ned Eksportstrategirådet, ga det et nytt navn og flyttet det fra Ålesund til sitt eget departement i Oslo, og han leverte en strategi uten engang å nevne Norges nest største eksportnæring, nemlig sjømatnæringen.

Vi andre her på huset besøker også ofte bedrifter, og det de forteller oss, er at det ikke er så rosenrødt som statsråden sier. Beskatningen av norske eiere har økt kraftig siden nyttår, regjeringen varsler nedskalering av mange veiprosjekter som er viktige for næringslivet, alle bedrifter trekker fram det, og i tillegg er det mange som sliter med rekordhøye strømmregninger og rekordhøye drivstoffpriser.

Det er bra å lytte til bedriftene, men man må også handle. Hvorfor vil ikke statsråden handle?

Statsråd Jan Christian Vestre [10:16:17]: Denne regjeringen kan motkonjunkturpolitikk. Det har vi vist gjennom omikronbølgen i vinter. Men motkonjunkturpolitikk nå er ikke å pøse inn mer oljepenger i reduserte drivstoffavgifter eller strømstøtteordninger for næringslivet, rett og slett fordi det vil bidra til økt inflasjon, økte renter, det går ut over eksportbedriftenes

konkurranseskraft, og det gjør at helt vanlige familier i Norge må betale mer for sine huslån. Det er rett og slett ikke ansvarlig økonomisk politikk. Dersom situasjonen endrer seg, er denne regjeringen beredt til å handle meget hurtig. Det har vi allerede vist, og det tror jeg næringslivet har tillit til.

Når det gjelder Hele Norge eksporterer, etterlot forrige regjering – med Fremskrittspartiet i spissen i Stortinget – til oss å ordne opp i tidenes største handelsunderskudd fra fastlandet. Det var fordi de laget en eksportstrategi med et «statement» om at det ikke er et mål i seg selv å øke norsk eksport. Nå er vi i gang med reformen og kommer til å levere resultater.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Sivert Bjørnstad.

Sivert Bjørnstad (FrP) [10:17:20]: Vi står igjen med at den aktive næringspolitikken til næringsministeren så langt handler om mange ord, mange store ord, men lite handling. Vi har forsøkt en rekke politiske initiativ de siste sju månedene: tiltakspakke for transportnæringen og bygge- og anleggssektoren, strømstøtte til små og mellomstore bedrifter, lavere drivstoffavgifter, statlig støttet mineralfond, resirkuleringsfond for offshorefartøy og styrking av nettolønnsordningen, for å nevne noen. Alle er uttrykk for en svært aktiv næringspolitikk, likevel er de stemt ned av regjeringspartiene her i Stortinget.

Næringsministerens fremste kort og mest konkrete eksempel så langt er en satsing på havvind som skal komme om noen år, en satsing som må subsidieres med skattebetalernes penger, og som ikke fører til lavere strømpriser for verken forbrukere eller bedrifter. Er det subsidier næringsministeren mener vi skal leve av etter oljen?

Statsråd Jan Christian Vestre [10:18:21]: Regjeringen skal mobilisere mest mulig privat kapital til det grønne skiftet. Det er også grunnlaget for at vi i år kan gjøre nettopp det, med 3 mrd. kr mer sammenlignet med Solberg-regjeringens siste budsjett.

Jeg kan gjerne gjenta det jeg har sagt: Vi har altså levert tre ganger flere næringssaker til Stortinget enn det representantens regjering gjorde i løpet av sine første seks måneder. Jeg vil også gjerne fortelle hvilke andre tiltak vi er i gang med. I løpet av få uker lanserer vi et grønt industriløft, og vi lanserer en batteristrategi. Jeg ser med stor glede på at batterifabrikken i Agder nå har fattet beslutning om investering, bl.a. på grunn av en aktiv næringspolitikk der staten også bidrar med risikokapital. Vi leverer en mineralstrategi, og vi leverer snart en eierskapsmelding til Stortinget som varsler en betydelig mer aktiv eierskapspolitikk. Jeg tror de som har fulgt

med på debatten og mediene de siste dagene, ser at vi mener alvor når det gjelder et aktivt eierskap.

Det kommer til å komme en lang rekke saker til Stortinget de neste månedene, så jeg kan berolige representanten med at både representanten og de andre skal få mer enn nok å gjøre.

Presidenten: Bengt Rune Strifeldt – til oppfølgingsspørsmål.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [10:19:39]: Foreløpig har den aktive næringspolitikken til næringsministeren ikke resultert i en eneste sak til Stortinget, gjennom en hel stortings sesjon. Det som derimot har kommet fram, er at næringsministerens privatpraktiserende aktive næringspolitikk har resultert i pengestøtte til en organisasjon som flere ganger har hindret Stortingets parlamentariske virksomhet, og sabotert hverdagen til helt vanlige folk. Var ikke næringsministeren klar over at hans selskap ga pengestøtte til en organisasjon som også før 2020 ville erstatte vårt demokrati med et selvutnevnt borgerråd? Har næringsministerens selskap endret kriteriene for hvilke organisasjoner de støtter i framtiden?

Statsråd Jan Christian Vestre [10:20:28]: Det er godt kjent at jeg tidligere har ledet et norsk familieselskap. Det er også godt kjent at det familieselskapet er opptatt av samfunnsansvar, og at det familieselskapet hvert år gir 10 pst. av overskuddet sitt til ulike prosjekter som skal fremme FNs bærekraftsmål.

Med en gang jeg ble næringsminister, var jeg ute av driften i dette selskapet. Jeg er en passiv eier og har ikke noe med den daglige driften i dette familieselskapet å gjøre.

Så registrerer jeg, også gjennom mediene, at selskapet selv har uttalt seg om at de har støttet Extinction Rebellion i likhet med en lang rekke andre organisasjoner. Selskapet har selv opplyst om at dette samarbeidet tok slutt høsten 2021, og eventuelle andre spørsmål til selskapet om dette samarbeidet må rettes til selskapet. Selskapet har vært åpne om dette på sine egne nettsider, og de har uttalt seg om det i mediene. Jeg har altså ikke noe med den daglige driften i selskapet å gjøre, og har ikke hatt det siden oktober i fjor.

Presidenten: Linda Hofstad Helleland – til oppfølgingsspørsmål.

Linda Hofstad Helleland (H) [10:21:46]: Når jeg sitter og hører på næringsministeren, fremstår det som at det skjer mye i Nærings- og fiskeridepartementet. Realiteten er at vi i næringskomiteen ikke har mottatt én eneste sak etter at den nye næringsministeren fra Arbeiderpartiet tiltrådte. Det er faktum.

Jeg regner med at næringsministeren hører om en skrikende mangel på kompetanse når han reiser rundt til bedrifter. Tech-bedrifter som nå står klare til å etablere seg i Norge, må flytte bedriften utenlands fordi det er så stor mangel på arbeidskraft. I revidert nasjonalbudsjett var det lite som tydet på at regjeringen hadde tatt inn over seg det behovet for kompetanse som bedrifter og næringsliv nå har, for å kunne skape flere arbeidsplasser.

Hva gjør næringsministeren på kort sikt for at bedriftene skal få tilgang på den kompetansen som de trenger?

Statsråd Jan Christian Vestre [10:22:52]: Jeg gjentar at denne regjeringen har levert tre ganger flere nærings saker til Stortinget enn det Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen gjorde i løpet av sine første seks måneder i regjering. Det er et faktum som ligger på Stortingets nettsider, så det kan alle som vil, sjekke.

Så til spørsmålet: Jeg er helt med representanten i at mangel på arbeidskraft nå er en av de store utfordringene for norsk næringsliv. Det må vi møte med mange tiltak. Noe av det aller viktigste vi kan gjøre nå, er å inkludere flere av dem som står utenfor arbeidslivet, gjennom en aktiv arbeidsmarkedspolitikk og gjennom å senke terskelen for dem som har huller i cv-en, og som har ting i sin bagasje som gjør at det er vanskeligere å komme inn i arbeidslivet. Vi må styrke opplærings systemene, vi må få flere gjennom fagopplæringen, og vi må lage flere bransjeprogrammer som gjør at vi kan tilby etter- og videreutdanning tett på bedriftene, slik at de raskt kan kvalifisere gode kandidater til å utgjøre en forskjell i næringslivet. Det viktigste vi kan gjøre, er å få flere i arbeid, og det er vi i full gang med.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:24:12]: I midten av juni skal WTO, Verdas handelsorganisasjon, ha sitt neste ministertoppmøte. Der kjem matvarekrise til å få ei sentral rolle. Eg reknar med at jordbruksministeren kjem til å reise ned og delta i diskusjonane der.

Eg står her med eit skriv som Noreg har skrive under på. Det er eit initiativ i WTO der Noreg, saman med ei rekkje andre rike, vestlege land, ønskjer å innføre eit forbod mot at land kan innføre eksportrestriksjonar på mat – ein vil altså innføre eit forbod mot at land kan ha restriksjonar på eksport av mat. Dette skjer samtidig som verda er i ei akutt matkrise. Land i store delar av verda kjempar no ein kamp for å halde oppe produksjonen og brødfø eiga befolkning. Prisen på bensin, gjødsel, såkorn og andre innsatsfaktorar har skote i vêret og ført til at spesielt fattige land no har store problem med å halde oppe eigen matproduksjon og brødfø si eiga befolkning.

Kvifor vil regjeringa nekte desse landa å brødfø eiga befolkning ved å innføre restriksjonar på eksport?

I dag finst det ingen slike typar restriksjonar på matvarer i WTO-avtalen, nettopp fordi det har vore tradisjon for at land skal ha moglegheit til å sikre si eiga befolkning mat først, for så å eksportere overskotsvarer.

Grunnen til at eg spør jordbruksministeren, er at eit av hovudmåla i norsk jordbrukspolitikk har vore å brødfø vår eiga befolkning. Kvifor vil regjeringa nekte andre land å gjere det same?

Statsråd Sandra Borch [10:26:15]: Jeg tror at det er lurt å utnytte handlingsrommet som er i WTO. Det har også landbruks- og matministeren tenkt å gjøre. Som representanten er inne på, er det viktigste vi gjør i Norge, å bidra til å ha norsk matproduksjon, øke selvforsyningsgraden i Norge og ikke minst også bidra med teknologi til utviklingsland, som kan få opp matproduksjonen i de landene også. Vi vet at vi står overfor en utfordring. Vi har også stått overfor en utfordring med tanke på sult. Da er min ambisjon at Norge, med sin teknologi, skal være med og bidra til å løfte matproduksjonen i andre land også. Dette er både en akutt situasjon vi har nå, knyttet til situasjonen med Russland og Ukraina, og en utfordring vi har sett lenge i utviklingsland. At regjeringen vil bidra inn i WTO for at andre land skal få opp sin matproduksjon, tror jeg kommer til å bli viktig å sette på den politiske agendaen.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:27:26]: Det hjelper jo ikkje at dei får hjelp til å auke eigen matproduksjon viss dei får krav om at dei må eksportere det ut av landet. Litt av kjernen i norsk jordbrukspolitikk, både nasjonalt og internasjonalt, har vore at land først og fremst skal kunne brødfø eiga befolkning og deretter eksportere. Det ein gjer her, er å ta til orde for noko heilt nytt – at ein skal påleggje land å eksportere mat, uavhengig av om dei har klart å brødfø eiga befolkning.

Der kjem det store paradokset i denne saka, noko som eg verkeleg ikkje klarer å få til å henge på greip med Noregs eigen jordbrukspolitikk, som nettopp er å sikre og brødfø eiga befolkning. Eg fann nokre sitat frå Senterpartiets program, og det er krystallklart – dette står på nettsida deira om norsk mat:

«I en verden med stadig flere folk og hvor det blir vanskeligere å produsere mat i store deler av verden på grunn av klimaendringene må Norge dyrke det meste av maten sin selv.» (Presidenten klubber.) «Vi kan ikke belage oss på å kjøpe mat fra andre land når de selv trenger den maten for å brødfø sin egen befolkning.» (Presidenten klubber igjen.)

Statsråd Sandra Borch [10:28:35]: Nå er det ikke regjeringen som styrer WTO alene, men regjeringen og

jeg som landbruks- og matminister er opptatt av at hvert enkelt land skal ta ansvar for mer av matproduksjonen sin, og det kommer til å bli viktig framover.

Som jeg har vært inne på, tror jeg at vi lever i en tid nå hvor også folk, forbrukere, er mer opptatt av hvor maten man spiser, kommer fra. Vi har nå lagt opp til en politikk som skal snu kursen i Norge. Det håper jeg kan bidra til mer norsk matproduksjon, mer norsk selvforsyning, og så skal vi selvfølgelig utnytte vårt handlingsrom i WTO på det som går på eksportrestriksjoner.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Torgeir Knag Fylkesnes.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:29:20]: Eg registrerer at statsråden ikkje adresserer det openberre paradokset som ligg i at Noreg no har tatt initiativ til at land ikkje skal kunne brødfø eiga befolkning, men må eksportere maten dei klarer å produsere.

Derfor ønskjer eg å gå over til det eg reknar med at statsråden har full oversikt over: Det er norsk jordbruksoppgjær. Nettopp i den situasjonen vi står i internasjonalt, der matprisane går i vêret, innsatsfaktorar går i vêret, blir det å sørje for at vi får auka sjølvforsyning i Noreg, stadig viktigare. Den framforhandla avtalen regjeringa har gjort med faglaga, er rett nok positiv i retning av å tette inntektsgap og sånt – ein tiandedel tetting – men når det gjeld sjølvforsyning, vil eg seie at det er eit steg i gal retning. Kan statsråden forklare for Stortinget korleis den avtalen vil leggje opp til auka sjølvforsyning for Noreg?

Presidenten: Eksemplarisk på tiden, Fylkesnes!

Statsråd Sandra Borch [10:30:27]: Takk for spørsmålet. Det aller viktigste regjeringa nå har vært opptatt av, er å dekke de ekstraordinære kostnadene norske matprodusenter har hatt. Det var utrolig viktig. I tillegg til det har vi nå bidratt til å starte tettingen av inntektsgapet – ikke i 2023, vi startet allerede i år. Det er viktige signaler til norske matprodusenter, og det er viktige signaler for å få norske matprodusenter med videre. Det er også et element i å øke selvforsyningen.

Så er det elementer i avtalen som er innført nå, midlertidig, for å ta den akutte krisen tilknyttet økte kostnader. Det var viktig for regjeringa da vi leverte en avtale på 10,9 mrd. kr. Den ble levert til Stortinget i går og skal behandles i Stortinget. Men jeg kan si at det er en særdeles viktig avtale som er inngått, og det er en avtale som er inngått med begge partene i jordbruket.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:31:31]: Eg takkar for svaret.

Regjeringspartia og SV er jo veldig einige om at å tette inntektsgap og å auke sjølvforsyninga skal vere dei sentrale og førande prinsippa for regjeringa i arbeidet med jordbruksoppgjera. Det er det vi i SV ikkje klarer å sjå resultatene av her, for her blir det lagt opp til kanskje den største pengebruken vi nokon gong har sett for import av fôr frå utlandet. Vi gjer oss enda meir avhengige av import.

Når det gjeld strukturelle ting i jordbruket, som kvotetak for mjølk, gjer ikkje regjeringa det dei sjølv har varsla i Hurdalsplattforma, og som SV er heilt einig i: å senke kvotetaket. Når ein har eit høgt kvotetak, vil ein få ein motor for stadig større bruk, der arealressursane i mykje mindre grad blir tatt i bruk, så konsentrasjonen og sentraliseringa av jordbruket aukar med den strategien.

Kva er grunnen til at ein ikkje bruker denne anledningen til snu og skape ei ny retning når det gjeld sjølvforsyning?

Statsråd Sandra Borch [10:32:32]: Nå oppfattet jeg egentlig at det var to spørsmål i samme spørsmål her. Jeg regner med at representanten sikter til prisnedskrivning på importerte råvarer. Da er det viktig å minne om hvorfor dette ble gjort. Avtalepartene ble enige om å gjøre midlertidige endringer i markedsordningen for korn som følge av den ekstraordinære situasjonen vi er i. Det var også partene enige om.

Så snakker representanten om kvotetak. Der vil jeg også henvise til den avtalen som er inngått med et samlet jordbruk, der vi nå setter ned en arbeidsgruppe som skal se på strukturen, deriblant kvotetak. Det vil være gjenstand for diskusjon inn mot neste jordbruksoppgjør.

Jeg skulle ønske at vi kunne hatt store strukturdebatter også i dette jordbruksoppgjøret, men det aller viktigste i dette jordbruksoppgjøret var å dekke de ekstraordinære kostnadene og starte tettingen av inntektsgapet.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:33:33]: Vi lever no i ein situasjon der taket på kvotar er på 900 000 liter per mjølkebruk. Det er kanskje vanskeleg for ein gjennomsnittleg stortingsrepresentant å førestille seg den mengda og kva effekt det har, men det krev ein størrelse på bruket, 100 kyr, som ikkje vil vere i nærleiken av å kunne utnytte arealressursane sine, og som vil vere heilt avhengig av import av kraftfôr frå utlandet. Så lenge grensa på 900 000 liter er der, har ein ein motor som vil auke og auke sentraliseringa og vere negativ for sjølvforsyninga i Noreg. Eg klarer ikkje å forstå kvifor ein ikkje ved første anledning startar nedtrappinga av det, for å setje ned ei arbeidsgruppe vil faktisk berre gjere at sen-

traliseringa i mellomtida vil fortsetje og fortsetje. Når er det regjeringa ser for seg at ein skal begynne å setje ei ny retning? Er det neste år?

Statsråd Sandra Borch [10:34:32]: Jeg er ikke enig i representantens premisser om at vi legger til rette for at man skal kunne øke og investere for melkebruk på 900 000 liter. Det vi har gjort nå, er viktige grep når det gjelder investeringsmidler. De skal rettes inn mot små og mellomstore bruk. Grunnen til at denne arbeidsgruppen er satt ned, er nettopp for ikke å ramme dem som har investert stort, som har produksjon, og som investerte under forrige regjering og deres regime.

Det jeg kan forsikre representanten om, er at Hurdalsplattformen sier tydelig at vi ønsker å føre en politikk som reduserer kvotetakene ned mot 500 000 liter, men vi er nødt til å ha en utredning om det, vi er nødt til å ha dialog med partene, altså jordbruket selv, om hva grensa skal være, og hvordan vi best mulig kan gjøre dette.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Ine Eriksen Søreide (H) [10:35:49]: Det har de siste ukene kommet opplysninger om flere alvorlige varsler-saker i Forsvaret, der de som varsler, opplever at de ikke blir tatt på alvor når de leverer varsler. I de sakene som har blitt kjent, har sakene også blitt håndtert på avdelingsnivå i Forsvaret, og verken varslersaken eller de kritikkverdige forholdene ser ut til å ha blitt kjent på høyere nivå i Forsvaret. Det kan også virke som det er liten støtte til dem som skal håndtere varslene på avdelingsnivå.

Fra de kjente sakene ser det også gjennomgående ut som de som får straffer eller andre reaksjoner etter at varslene har blitt behandlet, får fortsette i stillingene sine og i noen tilfeller avansere oppover. Saker som dem vi har hørt om de siste ukene, skader Forsvarets omdømme. Det er svært viktig at varslersaker håndteres seriøst. Det har veldig stor betydning for den som varsler, men det har selvfølgelig også betydning for rettssikkerheten til den det blir varslet om. Forsvaret er en stor og kompleks organisasjon, og varslersaker er også krevende å håndtere, men det må finnes en grunnleggende tillit til at varsler får konsekvenser hvis straffbare eller kritikkverdige forhold avdekkes. Folk skal orke å ta belastningen med å varsle, og de skal tørre å varsle. Dette handler ikke bare om selve varslingssystemets opplegg og rutinene for å melde ifra, men også om hvordan varsler håndteres når de mottas, og hva konsekvensene blir. Hvordan Forsvaret jobber med varslingssaker og kultur har også mye å si for rekruttering og det å beholde personell, og det er viktig at forsvarssjefen i dag morges signaliserte at alle varslersakene i Forsvaret nå skal gjennomgås på nytt.

Hva vil forsvarsministeren nå gjøre sammen med Forsvaret for å få håndtering av varsler til å fungere etter hensikten?

Statsråd Bjørn Arild Gram [10:37:45]: Jeg deler i grunnen representantens beskrivelse av situasjonen og de vurderingene som ligger i det spørsmålet som reises. Jeg ser alvorlig på de sakene som er omtalt i media, og det som har kommet fram den siste tiden. Jeg forventer at Forsvaret tar sitt ansvar som arbeidsgiver og følger opp både de enkeltsakene som har kommet fram, og ser på hele systemet for håndtering av varsler. Oppfølging av alle former for mobbing og seksuell trakassering skal det være nulltoleranse for.

Representanten har rett i at dette først og fremst er alvorlig for dem som blir berørt av de konkrete sakene, men det er også alvorlig for Forsvaret som sådant, og det omdømmet som vi ønsker at Forsvaret vårt skal ha.

Jeg har hatt flere samtaler med forsvarssjefen i den siste tiden om denne saken, senest på morgenkvisten i dag. Jeg er veldig glad for at forsvarssjefen understreker at listen fortsatt skal ligge veldig høyt når det gjelder nulltoleranse for dette. Forsvarssjefen tar dette på stort alvor og har også, som representanten sier, varslet at man vil gå igjennom disse varslingssakene som har kommet opp, alle som er pågående, men han vil også gå igjennom hele varslingsinstituttet og systemet knyttet til dette med tanke på hvor varsler går og hva slags oppfølging som ligger i det. Jeg har i min dialog med forsvarssjefen sagt at jeg ønsker en nokså snarlig tilbake-rapportering til meg på hvordan dette blir fulgt opp fra Forsvarets side.

Ine Eriksen Søreide (H) [10:39:34]: Jeg takker for svaret. Jeg synes det er bra at det nå signaliseres en tydelig oppfølging fra Forsvarets side, og at dette er noe som forsvarsministeren engasjerer seg i, for dette er jo en sak som potensielt sett har store følger og konsekvenser for mennesker som ikke får sine varsler behandlet skikkelig. De opplever at mennesker de har varslet imot, får en straff fordi de har begått straffbare forhold og likevel får fortsette i sin stilling, eller får avansere i systemet. Dette er ofte stillinger som også krever sikkerhetsklarering, og som krever at man generelt har et godt omdømme for å kunne inneha. Synes forsvarsministeren det er rimelig at en person som idømmes straff for et forhold, skal kunne fortsette i sin stilling etterpå?

Statsråd Bjørn Arild Gram [10:40:31]: Det har kommet fram en del enkeltsaker som det ikke er naturlig for meg å gå inn i, men det er viktig at det er straffereaksjoner eller reaksjoner som står i rimelig forhold til det som det som har skjedd. Så tror jeg ikke at jeg skal kvittere ut at enhver form for forseelse skal ha den og den

konkrete reaksjonen, men det må jo stå i forhold til det som er gjort. Jeg er veldig glad for at forsvarssjefen nå har varslet en gjennomgang av de sakene som har kommet opp, for å se på om man kan trekke lærdommer av dette, og faktisk gå gjennom de konkrete sakene for å se om det er behov for ytterligere reaksjoner fra Forsvarets side.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Hårek Elvenes.

Hårek Elvenes (H) [10:41:28]: Både tidligere forsvarssjef og nåværende forsvarssjef har nærmest vært overtydelige på at man ikke aksepterer mobbing og seksuell trakassering i Forsvaret. Etter undersøkelsene i 2018 og i 2020 uttrykte man skuffelse og var særdeles tydelig i sin kommunikasjon, både i media og internt i Forsvaret, om at dette ikke var akseptabelt. I ettertid kan det jo tyde på at disse styringssignalene har problemer med å nå gjennom på avdelingsjefsnivå i Forsvaret. Har ministeren noen formening om hva årsaken til det kan være, og hvordan vil ministeren følge dette opp, at styringssignalene faktisk går gjennom?

Statsråd Bjørn Arild Gram [10:42:23]: Forsvaret gjennomfører en veldig grundig undersøkelse, kalt MOST-undersøkelsen, blant ansatte og menige. Det kommer nå en tredje undersøkelse til høsten, for øvrig, hvor dette på nytt vil bli spurt om. Etter tidligere undersøkelser er det satt i verk en rekke tiltak, f.eks. obligatorisk undervisning for vernepliktig i rekrutt- og fagperiode, kompetansebygging, undervisning av framtidige ledere, støttet av Likestillings- og diskrimineringsombudet, utvikling av kommunikasjons- og opplæringsmaterieell, i tillegg til at det skjer en rekke ting på mer lokalt nivå. Men jeg må bare konstatere at her er det fortsatt ugjort arbeid. Det er ikke godt nok. Det er forsvarssjefen tydelig på, og det er forsvarsministeren tydelig på. Derfor har jeg hatt flere samtaler med forsvarssjefen og har bedt om en konkret tilbakemelding nå før sommeren om oppfølgingen av dette.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Sveinung Rotevatn (V) [10:43:41]: Næringsministeren er glad i å bruke store ord – veldig store ord. Berre i denne spørjetimen har han snakka om regjeringa sine storstilte satsingar og gigantiske prosjekt. Men det grønne skiftet går ikkje raskare avhengig av adjektiva ein næringsminister bruker. Det går raskare når fossile løysingar vert gjorde dyrare, når private investerer meir i grønne løysingar, og når det offentlege stimulerer til miljøteknologi.

Når det gjeld det første punktet, har regjeringa svekt CO₂-avgifta som verkemiddel. Når det gjeld det andre, har regjeringa inndratt kapital med 9 mrd. kr i auka skattetrykk. Då skulle ein tru at staten iallfall hadde mykje pengar å bruke på å støtte miljøteknologi, gjennom aktiv næringspolitikk, gjennom støtte til klimainvesteringar.

Så eg har stilt regjeringa eit spørsmål, nemleg om klima- og miljøinvesteringane i revidert nasjonalbudsjett går opp eller ned. Det spørsmålet stilte eg til finansministeren, og svaret kom i går. Svaret er eit netto kutt på 222 mill. kr – ikkje til det eg definerer som klima- og miljø-satsingar, men til det regjeringa sjølv definerer som klima- og miljø-satsingar. Det inkluderer fleire postar under Næringsdepartementet, der ein føreslår både å kutte 22 mill. kr i støtte til næringsretta maritim forskning og å kutte 53 mill. kr til kondemneringsordninga for skip og avvikle heile ordninga, som er ein viktig del av grøn skipsfart-innsatsen.

Når næringsministeren både her i dag og elles ute i samfunnet snakkar om regjeringa sine gigantiske satsingar, storstilte løft, det store, grønne industriskiftet som skal skje, og den aktive næringspolitikken, då vert det naturlege spørsmålet: Kvifor er det då slik at regjeringa han er ein del av, føreslår å kutte klimasatsingane netto med 222 mill. kr i revidert nasjonalbudsjett?

Statsråd Jan Christian Vestre [10:45:36]: Som jeg har sagt tidligere, er det nå høytrykk i norsk økonomi, og gjennom vinterens koronaordninger, strømstøtteordninger og krigen i Ukraina er det benyttet titalls milliarder kroner mer ut over det som handlingsrommet opprinnelig lå an til. Det betyr at hvis regjeringen fortsetter en pengebruk på dette nivået, vil rentene fortsette å stige raskere enn det norsk næringsliv og norske husholdninger tåler. Derfor må vi bremse pengebruken – det er en del av en ansvarlig økonomisk politikk. Det betyr også at regjeringen har måttet gjøre noen prioriteringer. Det er kutt på noen områder sammenlignet med tidligere, rett og slett fordi det er det som er ansvarlig å gjøre nå.

Så vil jeg understreke at bevilgningene til det grønne skiftet er langt mer enn de enkelte budsjettpostene på de enkelte departementenes ansvarsområder. Det at vi gjennom mer effektive virkemidler i år kan mobilisere 3 mrd. kr mer til det grønne skiftet, betyr en forskjell for de bedriftene i næringslivet, i reiselivet og i tjenestesektoren som nå vil investere i ny klimateknologi. Allerede rundt årsskiftet ble det tildelt 1 mrd. kr til diverse hydrogenprosjekter.

Og ja: Vi tar store ord i munnen når det er grunn til det. Når det gjelder havvindsatsingen, er det et historisk løft for Norge. Vi skal nå nesten doble norsk kraftpro-

duksjon de neste årene gjennom en gigantisk utbygging av flytende havvind vi aldri har sett tidligere. Da vil jeg minne om at under de foregående åtte regjeringsårene til de borgerlige partiene ble det ikke satt i drift en eneste flytende havvindturbin. Nå skal vi de neste årene bygge 1 500 av dem og gjøre Norge til en stormakt. Det skal vi gjøre på en måte som ikke går ut over ansvarligheten i norsk økonomisk politikk.

Sveinung Rotevatn (V) [10:47:37]: Den førre regjeringa løyvde 2,3 mrd. kr til verdas største flytande havvindpark, som no snart er klar. Denne regjeringa her har løyvd kroner null til havvind. Dei har ikkje gjeve nokon konsesjonar. Det dei har gjort, er å setje eit mål, og så har dei halvert utbyggingstakta på Sørlege Nordsjø II og kallar det ei satsing. Det er ikkje eigna til å imponere nokon, minst av alt alle dei som jobbar med dette.

Vi forstår ut frå svara her at grunnen til at regjeringa no skal kutte i klimasatsinga med 222 mill. kr, er at det er så høgt trykk i norsk økonomi. Det er svaret næringsministeren gjev. Samtidig brukar ein f.eks. over 700 mill. kr meir på arbeidsavklaringspengar – ei viktig satsing, ifølgje regjeringa.

Det er tydeleg korleis ein prioriterer, og det er ei ærleg sak, men det eg då etterlyser, er: Kvifor er det slik at næringsministeren då spring rundt her i Stortinget og ute og snakkar om den storstilte grønne satsinga, når dei kuttar? Eg er einig i at private investeringar er viktige, men heile grunnen til at denne regjeringa meinte dei skulle overta dette her, var at staten gjorde for lite, at staten løyvde for lite. No kuttar dei – kvifor gjer dei det?

Statsråd Jan Christian Vestre [10:48:40]: Som sagt kan en alltid finne eksempler i ethvert budsjett på at noen poster går opp, og noen poster går ned. Jeg tror regjeringens innsats for det grønne skiftet bør vurderes ut fra helheten, og der er det altså en kraftig satsing og økning i omstillingsmidler for det grønne skiftet. Det kommer vi til å se resultatet av i tiden framover, når de private investeringene mobiliseres – senest Morrow i Agder, som nå har samlet inn 1 mrd. kr til sin første pilotfabrikk, godt hjulpet av statlig risikoavlastning. Dette er eksempler på aktiv næringspolitikk.

Når det gjelder havvind, overtok vi en plan fra forrige regjering som tilsa at vi skulle være i gang på 2030-tallet. Nå kommer vi til å være godt i gang på 2020-tallet. Mens forrige regjering var mer opptatt av å få kraften ut av landet vårt, istedenfor at det skulle komme norsk industri til gode, sørger vi nå for at de første utbyggingene kables til Norge. Vi har også gjort det sånn at vi kan bygge norsk leverandørindustri gjennom kvalitativ konkurranse. Offshorenæringen er meget tilfreds med denne satsingen.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Sveinung Rotevatn.

Sveinung Rotevatn (V) [10:49:44]: Det at regjeringa sørgjer for at ein kablar til Noreg, som det vert sagt, er regjeringa heilt ærleg på at medfører at ein halverer utbyggingstempoet på Sørlege Nordsjø II og tek det prosjektet frå å vere lønsamt til sannsynlegvis å krevje subsidiar. Det er ei ærleg sak, men det er ikkje ei satsing, og det er ikkje framtidsretta. Eg registrerer at når næringsministeren vert konfrontert med at han kuttar i støtte til klimasatsingar, og at andre departement gjer det, så er svaret å vise til ulike private aktørar som sjølve investerer i viktige klimaprojekt. Det er vel og bra, og eg kunne sikkert nemnt alle dei store industriinvesteringane som skjedde dei siste åtte åra, frå Hydro, frå Equinor, frå Morrow, frå alle dei som satsa, men det er ikkje det vi her i salen diskuterer, det er kva regjeringa gjer.

Eg vil stille eit heilt konkret spørsmål, for næringsministeren svarar ikkje på dei kutta han sjølv føretek. Før i dag konfronterte eg han med at han kuttar 22 mill. kr til Forskringsrådet sine satsingar på næringsretta maritim teknologi. Svaret var at nei, det brukar dei på havvind, men dei kuttar 22 mill. kr og brukar 10 mill. kr, så kor har resten av pengane vorte av?

Statsråd Jan Christian Vestre [10:50:49]: Det vil jeg gjerne svare på, for politikk handler om prioriteringer, og politikk handler om å se helhet. Det er helt riktig som jeg selv sa, at vi har et kutt på 22,7 mill. kr i et budsjett innenfor forskning på vårt område på over 2 mrd. kr, men vi bruker altså 90 mill. kr mer på havvind i år i revidert, og det skal bl.a. gå til å forskuttere kartlegging av havbunnen på Sørlege Nordsjø og Utsira Nord. Det gjør at vi kan komme betydelig raskere i gang med den utbyggingen enn det den forrige regjeringen hadde tenkt på. Vi har ikke så god tid som forrige regjering hadde.

Det betyr at vi styrker satsingen på forskning på sameksistens, som vil sørge for at dette havvindeventyret ikke går på bekostning av fiskeriinteressene, økosystemene under havoverflaten, natur, miljø og klima, som er en kjerne for denne regjeringen, og det går til økt saksbehandlingskapasitet, slik at vi kan få fortgang på denne utbyggingen. Det er å ta helhetlig ansvar for det grønne skiftet.

Presidenten: Linda Hofstad Helleland – til oppfølgingsspørsmål.

Linda Hofstad Helleland (H) [10:52:09]: Denne storstilte, gigantiske havvindsatsingen som næringsministeren snakker om – det er jo forskningen og utviklingen av ny teknologi fra Ocean Space Centre som skal bi-

dra til at Norge skal ta en internasjonal posisjon og lykkes i den satsingen. Det regjeringen gjør nå, med å sette en foreløpig stopper for Ocean Space Centre, betyr jo egentlig at man vil svekke alt det som næringsministeren står og sier. Dette er ikke bare noe vi som opposisjonspolitikere eller miljøene i Trondheim sier. SINTEFs sjefforsker på havvind sier:

«Nå jobber vi for å få fart på det grønne skiftet, for å få fart på havvindutbygging – da er det siste vi trenger å utsette bygging av forskningsinfrastruktur.»

Jeg velger å tro at næringsministeren lytter til hva de fremste fagfolkene våre sier. Har næringsministeren foretatt seg noe for å stoppe regjeringens forsøk på å bremse hele denne forskningsinnsatsen som gjør at vi skal lykkes i det grønne skiftet?

Statsråd Jan Christian Vestre [10:53:15]: Det er en lang rekke ting som skal til for at Norge blir en gigant på offshore vind. For det første må en ha ambisjoner om hvor mye en skal bygge ut. Vi skal nå som sagt nesten doble norsk kraftproduksjon de neste årene.

For det andre må en ha utålmodighet. Mens forrige regjering skulle være i gang med havvind på 2030-tallet, skal vi være godt i gang på 2020-tallet. Det utgjør en forskjell. For det tredje må det selvfølgelig bygges norsk leverandørindustri, akkurat slik vi gjorde da vi skapte olje- og gasseventyret med en aktiv industripolitikk. Det er grunnen til at regjeringen har besluttet at for Utsira Nord skal vi ha kvalitativ konkurranse istedenfor auksjonsmodell. Det gjør at vi kan skape norske arbeidsplasser og norsk industri av dette.

For det fjerde skal infrastruktur på plass, kabler skal på plass. Alt dette har regjeringen nå avklart prinsipielt, slik at vi vet hva som skal til. For det femte må vi ha en kraftig innsats for forskning og utvikling. Det er også det vi nå legger opp til.

Presidenten: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [10:54:41]: I USA finnes det et uttrykk som sier: «If it looks like a duck, swims like a duck, and quacks like a duck, it is probably a duck.»

I februar 1949 avga regjeringen Gerhardsen følgende erklæring:

«Den norske regjering vil ikke tiltre noen overenskomst med andre stater som innebærer forpliktelser for Norge til å åpne baser for fremmede maktens stridskrefter på norsk territorium så lenge Norge ikke er angrepet eller utsatt for trusler om angrep.»

Fremskrittspartiet har tidligere støttet denne avtalen, men etter Russlands invasjon i Ukraina har vi innsett at baseavtalen tilhører en annen tid, og at Norge har behov for å skrote det 73 år gamle vedtaket, noe vårt landsmøte har vedtatt.

Regjeringen har imidlertid valgt en annen tilnærming. Den sier at avtalen fra 1949 ligger fast, altså ingen baser i Norge. Regjeringen har samtidig fornuftig nok invitert til en permanent amerikansk tilstedeværelse på norsk jord. De amerikanske soldatene skal etablere seg på det regjeringen kaller «omforente områder». Her får amerikanske styrker rett til uhindret tilgang og bruk av fasiliteter i områder på norsk territorium som skal benyttes til militære formål. Eller, som avtalen sier:

«Det skal ikke gjennomføres ombordstigning eller kontroll av luftfartøyer, fartøyer og kjøretøyer som brukes av eller utelukkende for amerikanske styrker, uten etter samtykke fra USA.»

I Wikipedia defineres en militærbase på denne måten:

«En militærbase er et område som er opprettet for å huse militært utstyr, soldater og andre personer som jobber for et militærvesen. Basene kan ha et eller flere formål, som eksempelvis fortifikasjon, lager, militær skipsbygging, militær utdanning, militær administrasjon og strategisk ledelse.»

Jeg forstår at det kan være krevende for en Arbeiderparti-ledet regjering å innrømme at man har valgt å endre norsk basepolitikk. Hva konkret er forskjellen på et militært omforent område og en militærbase? Eller sagt på en annen måte: Hva er det regjeringen ville tillatt på en militærbase som den ikke ville tillatt på et omforent militært område?

Statsråd Bjørn Arild Gram [10:56:42]: Forsvarspolitikken vår tar utgangspunkt i både et sterkt nasjonalt forsvar, som må styrkes ytterligere, et kollektivt forsvar gjennom NATO og en tett samhandling og støtte fra nære allierte, som vi også trenger å utvikle videre. Med det utgangspunktet har Norge formet en politikk for både tydelig avskrekking, altså bygge terskler mot potensielle angrep, og beroligelse, forutsigbarhet og dialog. Jeg mener at den politikken har tjent og tjener Norge godt.

Så viser representanten til historien. Det jeg tror vi skal si når det gjelder basepolitikken, den erklæringen som Norge ga ved inntredenen i NATO i 1949, er at den basepolitikken har stått fast, men samtidig vært i utvikling og tolket av skiftende regjeringer. Regjeringen Torp presiserte f.eks. i 1951 at utbygging av militære anlegg og deltakelse på fellesøvelser, besøk av allierte stridskrefter, var i tråd med basepolitikken. Regjeringen Nordli slo i sin tid fast at forhåndslagring av materiell var innenfor det. Den foregående regjeringen fastslo i 2018

at rotasjonsbasert trening og øving var innenfor norsk basepolitikk, og det mener jeg også at forslaget til SDCA-avtalen nå er.

Det grunnleggende i basepolitikken ligger fast, men den blir tolket inn i den tiden vi er i, og den situasjonen som vi står i.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [10:58:33]: USA har i dag militære baser flere steder i Europa, bl.a. i de baltiske landene, i Polen, i Romania og flere andre steder. Der kalles de «militære baser». Så jeg gjentar spørsmålet, for jeg fikk en oppramsing av norsk militær innsats og støtte fra andre allierte:

Hva er det regjeringen ville ha tillatt på en militærbase som den ikke ville tillate på et omforent militært område? Med andre ord: Finnes det en begrensning på de omforente områdene, og hva er forskjellen?

Statsråd Bjørn Arild Gram [10:59:20]: Jeg mener at nettopp det at vi legger til rette for denne typen avtaleverk med våre nærmeste og viktigste allierte, er en forutsetning for at vi kan ha den basepolitikken vi har – å tilrettelegge for alliert forsterkning, trening og aktivitet i Norge og å få inn materiell til oss, slik at det ikke er behov for å ha permanente baser med fast tilstedeværelse i Norge. Det er kjernen her. I SDCA-avtalen er det ingen konkrete bestemmelser om styrkeutplasseringer. Avtalen slår også fast at det ikke er noe i den som endrer norsk base- og atompolitikk.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Christian Tybring-Gjedde.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [11:00:03]: Jeg forstår fortsatt ikke svaret. Man sier at man har blitt enige med amerikanerne om ikke å ha noen styrker på norsk territorium – slik forsto jeg statsråden. Vi hørte i går et intervju med en amerikansk offiser som sa det motsatte: Hvis det var behov for det, ville det være amerikansk tilstedeværelse også på denne basen, som jeg vil definere det som.

Jeg kan, som jeg sa innledningsvis, forstå det politiske utgangspunktet, men er det ikke greiere for regjeringen å kalle en spade en spade – eller en «and», når den først vekker på den måten – og si at dette basevedtaket, fattet for 73 år siden, ikke er reelt lenger på grunn av Russlands invasjon av Ukraina og det nye sikkerhetsbildet, ikke minst også av hensyn til NATO, våre allierte, avskrekking og våre egne innbyggere. Legg basepolitikken til side og si det som det er, i stedet for å finne nye unnskyldninger og bortforklaringer. Hva mener forsvarsministeren om det?

Statsråd Bjørn Arild Gram [11:01:01]: Som jeg sa, har norsk basepolitikk tjent Norge godt. Den har vært

praktisert gjennom skiftende tider, både når det har vært kald krig og varmere situasjoner. Det har fungert på en bra måte. Så har basepolitikken hele tiden vært tolket og utviklet av skiftende regjeringer. Det redegjorde jeg for i mitt første svar. Det ligger fortsatt fast, og SDCA-avtalen er i tråd med norsk basepolitikk og endrer ikke på det grunnleggende, nemlig å ha fast stasjonerte soldater fra andre land i Norge.

Presidenten: Hårek Elvenes – til oppfølgingsspørsmål.

Hårek Elvenes (H) [11:01:58]: Det er betryggende at forsvarsministeren slår fast at norsk basepolitikk ligger fast. Forutsetningen for norsk basepolitikk er at vi skal kunne trene og øve sammen med allierte i fredstid, at vi skal kunne investere i infrastruktur, til dels finansiert gjennom NATO, og ikke minst forhåndslagring av materiell. Spørsmålet til ministeren er: Hvordan vurderer ministeren betydningen av det forhåndslagrede materiellet i lys av Russlands framferd og den skjerpede internasjonale sikkerhetspolitiske situasjonen?

Vi ble for en tid siden kjent med at amerikanerne har hentet og antageligvis skiftet ut forhåndslageret av materiell i Trøndelag. Så spørsmålet er: Hvordan ser ministeren på betydningen av forhåndslagret materiell? Har vi det nivået på forhåndslagret materiell som den sikkerhetspolitiske situasjonen krever?

Statsråd Bjørn Arild Gram [11:03:01]: Det er grunnleggende viktig for Norge med den alliansetilknytningen vi har, og det samarbeidet vi har med nære allierte, som det vi har med USA. Det innebærer en rekke ting, bl.a. øving og aktivitet, kapasitet for alliert mottak – hvis vi trenger forsterkninger – og forhåndslagring. Det er en veldig viktig del av det samarbeidet og den beredskapen vi skal ha.

Den nye avtalen, SDCA, legger også til rette for – det er selvfølgelig opp til amerikanerne – at det skal kunne investeres mer i fasiliteter, eiendom, bygg og anlegg i Norge, og slik sett tilrettelegging for den allierte forsterkningen. Jeg har registrert at US Marine Corps har endret sitt konsept noe, men jeg har ikke noen grunn til å ha noen annen oppfatning enn at konseptet om forhåndslagring fortsatt står sterkt også i amerikanernes øyne.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Linda Hofstad Helleland (H) [11:04:25]: Etter flere somre med pandemi og en svært vanskelig situasjon for reiselivet jobbes det nå hardt i bransjen for å komme seg på beina igjen. Reiselivet står klare til å ta imot gjester fra inn- og utland og sikre arbeidsplasser rundt omkring i hele landet. Senest i går kveld meldte TV 2 at rei-

selivet skriker etter arbeidskraft foran en travel sommer. Destinasjon Hemsedal melder at deres medlemsbedrifter nå utfordres av mangel på arbeidskraft, og at løsningen for dette på kort sikt er å leie inn via bemanningsbyrå. Hoteller i Oslo må nå holde frokostsaler og restauranter stengt fordi de ikke har tilgang på folk.

Reiselivet i hele Norge melder om dramatiske konsekvenser for en hardt presset næring fordi de ikke får ta i bruk innleid arbeidskraft når pågangen er høy. Forventningene til at næringsministeren skulle snu hver stein for å få fart på næringslivet etter pandemien, ser dessverre ikke ut til å bli innfridd – tvert imot. Næringsministeren og regjeringen gjør det så vanskelig som mulig for en hardt presset næring.

Hvordan mener næringsministeren at reiselivet skal gå sin første normalsommer etter pandemien og en høysesong i møte, når regjeringen fjerner adgangen til å leie inn midlertidig arbeidskraft mens man står overfor høye topper og trenger folk og hender?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:05:55]: Det er veldig gledelig at det er høy aktivitet i norsk reiseliv. Jeg har brukt mye tid på å besøke mange av reiselivsbedriftene, som har vært gjennom en ekstremt krevende tid gjennom to år med pandemi – med stor usikkerhet, fortvilelse og hardt arbeid. En har forsøkt å reise seg, en har opplevd tilbakeskritt, men nå ser det ut til å løsne, og det er vi veldig glade for. Det er høyt trykk, som representanten sier; det er ganske fulle bookinger. Det er mange som reiser. Det meldes om fulle tog og stor booking på fly. Dette er veldig, veldig positivt.

Så er vi i en situasjon der det er mangel på arbeidskraft i hele den norske økonomien. Vi har, som jeg nevnte, den laveste arbeidsledigheten på 15 år. Det er mangel på arbeidskraft. En kan stille seg spørsmålet om hva som har vært gjort tidligere med dette – hvorfor ikke tidligere regjeringer har gjort noe mer med at sysselsettingsandelen har falt over tid, og mer for å inkludere flere i arbeidslivet.

Nå er vi i gang med en stor innsats for å få flere i jobb, men det blir ikke flere hoder og hender av at en har en løsere tilknytningsform til arbeidslivet. Det er denne regjeringens ambisjon å slå ring rundt den norske modellen. Den norske modellen har tjent oss utrolig godt. Det er verdens beste modell for å sikre høy produktivitet, høy sysselsetting og sterk omstillingsevne – ved at vi begrenser forskjellene mellom folk, og at alle mennesker i Norge har like muligheter. Alt dette handler om trygghet for jobb og trygghet på jobb, og at en har en fast tilknytning til arbeidsmarkedet.

Mens forrige regjering var opptatt av såkalt liberalisering, som egentlig betyr et frislipp – å flytte makt fra arbeidstaker til arbeidsgiver, gjøre tilknytningen til ar-

beidslivet lettere gjennom å åpne for generell adgang for midlertidige ansettelser, og sitte og se på at deltid var helt greit, og at bruken av vikarbyråer i enkelte næringer eksploderte – vil vi stramme inn på det, rett og slett fordi det er det som bidrar til å slå ring om den norske modellen. Det er sånn vi inkluderer flere i arbeidslivet over tid, noe som også kommer reiselivet til gode.

Linda Hofstad Helleland (H) [11:07:59]: Når næringsministeren har besøkt så mange av disse bedriftene, skulle man tro at ministeren sto på bedriftenes side og ikke lot et sånt forslag gå gjennom regjering og ut på høring.

Vi hører om en veldig uro og en veldig bekymring. Det er også situasjonen i industrien, i byggenæringen, i IT-næringen. Det er mangel på folk med relevant kompetanse, og dette kan få dramatiske følger for veldig mange bedrifter. Næringslivets natur handler om å kunne ta i bruk fleksibilitet. Når man har store prosjekter, er det ikke alltid man vet aktivitetsnivået på de prosjektene. Mener næringsministeren det forslaget regjeringen nå har sendt ut på høring, vil styrke eller svekke bedriftenes mulighet til omstilling og til å skape flere arbeidsplasser?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:09:00]: Jeg er helt sikker på at å trygge og slå ring rundt den norske modellen er den eneste måten å sørge for at vi over tid har nok og god arbeidskraft på, og at vi har folk i arbeidslivet. I 2008 hadde vi en sysselsettingsgrad som var mye høyere enn i 2019, da Linda Hofstad Helleland satt i regjering, som tilsier at hadde vi hatt like høy sysselsettingsandel i 2008 som vi hadde i 2019, før pandemien traff oss, skulle vi hatt 150 000 flere i jobb. 150 000 flere i jobb har vi mistet på dette gode halvåret, som høyresiden stort sett har styrt Norge. Det er det bedriftene våre nå betaler prisen for. Det blir altså ikke en eneste ekstra hånd, et eneste ekstra hode – eller andre kroppsdeler, for den saks skyld – i det norske arbeidslivet gjennom at vi åpner for at det er lettere å ha folk på korttidskontrakter, at det er lettere å bli oppsagt, og at det blir vanskeligere å få lån i banken. Dette er ikke måten å få flere i jobb på. Det er ikke sånn vi løser de store omstillingsutfordringene vi står overfor.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Henrik Asheim.

Henrik Asheim (H) [11:10:14]: Det er en veldig vanlig debatteknikk å vise til unormalåret 2008 hver gang man skal sammenlikne med et eller annet tidligere, men det er ikke det jeg skal spørre om. I det høringsnotatet som regjeringen selv har sendt ut, skriver de på side 38 at fjerningen av adgangen til innleie vil få kon-

sekvenser for bransjer med permanent mangel på arbeidskraft. Dette er en situasjon hvor vi har permanent mangel på arbeidskraft i svært mange bransjer, ikke minst innenfor reiselivsnæringen, som representanten Helleland viste til.

I de høringssvarene som har kommet, er det svært mange bedrifter, som næringsministeren naturligvis helt sikkert har besøkt, f.eks. Aker Solutions, som sier at det å gjøre dette vil føre til at langt flere vil måtte anses, og så permitteres over lengre perioder. Det vil gjøre det vanskelig å rekruttere til industrien.

Jeg er fullstendig klar over at det ikke er denne statsråden som har lagt frem proposisjonen, men statsråden sitter jo i regjeringskonferansene, og derfor er mitt spørsmål om næringsministeren vil jobbe for at dette regelverket blir mer fleksibelt enn foreslått, slik at næringslivet slipper ytterligere utfordringer.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:11:15]: Det er, som representanten helt riktig sier, et område som ikke ligger under Næringsdepartementets ansvar, men jeg svarer gladelig på det likevel.

Det viktigste vi kan gjøre, er å inkludere flere av de nesten 300 000 som står utenfor arbeidslivet. Det er det som avgjør om det er nok hoder og hender, ikke bare til norsk reiseliv, men til industrien og til alle deler av næringslivet vårt. Vi må inkludere flere. Det er bra for den enkelte, som får oppleve kameratskap og tilhørighet og være med og bygge landet, det er bra for bedriftene, som kan øke sin verdiskaping, sin omsetning og sitt bidrag til norsk økonomi gjennom høyere aktivitet, og det er usedvanlig god samfunnsøkonomi, fordi det vil bidra til færre offentlige utbetalinger, sterkere skattegrunnlag og økt verdiskaping i norsk økonomi.

Derfor er det et sidespor å gå til angrep på den norske modellen, liberalisere, slippe opp og gjøre folks hverdag mer utrygg. Vi hadde jo høy sysselsetting og fikk løst oppgavene i gamle dager også, når vi hadde fast tilknytning til arbeidslivet. Det er det vi nå ønsker.

Presidenten: Henrik Asheim – til oppfølgingsspørsmål.

Henrik Asheim (H) [11:12:19]: Jeg er veldig for å få flere utenfor til å knyttes tettere til arbeidslivet, derfor er det så rart at regjeringen kutter i antall tiltaksplasser i revidert nasjonalbudsjett, som jo Nav bruker for å få flere mennesker ut i arbeidslivet.

Jeg vet, som sagt, at dette er arbeidsministerens felt, men næringsministeren er minister for næringslivet. Noen andre som har svart på høringen, er nettopp norsk reiseliv, og norsk reiseliv sier at dette først og fremst vil påføre seriøse aktører i næringslivet unødvendige og betydelige kostnader og frata en stor del av næringslivet

helt nødvendig fleksibilitet og mulighet til å leie inn ekstra bemanning i høysesonger. Dette er noe av nøkkelen.

Statsråden snakker om den norske modellen. Den norske modellen står seg svært godt, det er jeg helt enig i, men vi har en del bransjer som enten legger inn anbud på konkrete ting, og da trenger mennesker i kortere perioder, eller f.eks. reiselivet, som har sesongbaserte behov. Da må det også være en fleksibilitet i det. Det forslaget som nå har kommet, advarer næringslivet mot, og derfor spør jeg næringsministeren om han vil jobbe for en viss fleksibilitet i det systemet.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:13:23]: I den norske modellen har det alltid vært en viss form for fleksibilitet. Det vil det også være i framtiden.

Det denne regjeringen har vært opptatt av, er å komme tilbake til en normalitet der det vanlige er at folk har mulighet til å være fast ansatt, der det vanlige er at det er bedriftene som selv tar ansvar for sine kollegaer og arbeidstakere, der vi begrenser den utviklingen vi har sett i enkelte næringer de siste årene, der bruken av vikarbyråer og innleie har eksplodert. Den utviklingen bør bekymre representanten, for det er det som går ut over den tilknytningen vanlige folk har til arbeidslivet.

Så vil jeg gjenta at det å ha flere på midlertidighet, det å ha flere på innleiekontrakter, mennesker som ikke aner om de har en jobb om én, to eller tre uker, skaffer ikke en eneste ekstra hånd eller et eneste ekstra hode. Det er ikke sånn vi får flere i jobb. Vi får flere i jobb ved å inkludere folk i arbeidslivet. Der har vi satt i gang en storstilt satsing. Det kommer vi også til å bli målt på, og det ser jeg fram til.

Presidenten: Henrik Asheim – til oppfølgingsspørsmål.

Henrik Asheim (H) [11:14:27]: Det er ikke en storstilt satsing å kutte, det er ikke en storstilt satsing å redusere antall tiltaksplasser; da måtte man økt antall tiltaksplasser.

Hvis man ser på andelen mennesker i Norge som har vært innleid, bl.a. gjennom bemanningsbyråer, har ikke den andelen økt i det hele tatt. Jeg er helt enig i at innenfor byggenæringen i Oslo og Akershus har det vært en vekst, men den gikk ned under vår regjeringstid.

Det som er situasjonen i et bemanningsbyrå, er at man – etter våre innstramminger – er fast ansatt der. Man har fast lønn, man er fast ansatt, men man leies inn til de bedriftene som trenger arbeidskraft, når de trenger det. Det er det den regjeringen statsråden sitter i, foreslår å stramme inn på, ved å si at man kun kan gjøre det hvis det er et vikariat, ikke hvis man har behov f.eks. i sesonger. Det er en kjempeutfordring for reiselivet, for industrien, for alle dem som har svart på denne høringen,

og jeg håper at statsråden, selv om det ikke er han som har sendt det på høring, leser høringssvarene og tar med seg dem for å lage et regelverk som tar vare på den norske modellen – ja – men som også sikrer bedriftene den arbeidskraften de trenger, når de trenger det.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:15:26]: Innsatsen for tiltak for å få folk i jobb må til enhver tid vurderes opp mot behovet og opp mot den reelle sysselsettingen. Når vi nå har høyere sysselsetting enn på ti år, er det grunnlag for å vurdere hvordan man da mest effektivt kan benytte disse midlene, hva som er mest treffsikkert, og hva som er det reelle behovet. Men det endrer ikke det faktum at vi skulle hatt nesten 150 000 flere i jobb hvis vi hadde hatt samme sysselsettingsandel i 2019 – altså før pandemien traff oss, da Høyre styrte Norge – som vi hadde i 2008.

Det er det norske bedrifter nå betaler regningen for. Med all respekt: Denne regjeringen kan ikke snu den utviklingen på syv måneder. Derfor sier jeg at dette er noe vi må måles på over tid. Det er satt i gang en lang rekke initiativer. Istedenfor å jobbe mot partene jobber vi sammen med partene. Vi sitter rundt de samme bordene for å finne ut hvordan vi kan gjøre dette på en god måte. Men å ha en fast og god tilknytning til arbeidslivet er nøkkelen for å lykkes.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er nå omme, og vi går til sak nr. 2, ordinær spørretime.

Sak nr. 2 [11:16:30]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmålene 1 og 2, fra henholdsvis representantene Ingjerd Schou og Ine Eriksen Søreide til utenriksministeren, vil bli besvart av næringsministeren på vegne av utenriksministeren, som er bortreist.

Spørsmål 8, fra representanten Anna Molberg til arbeids- og inkluderingsministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 13, fra representanten Sandra Brufnot til helse- og omsorgsministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 14, fra representanten Tone Wilhelmsen Trøen til helse- og omsorgsministeren, er overført til kommunal- og distriktministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra kommunal- og distriktministeren flyttes og besvares spørsmålet før spørsmål 22, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 16, fra representanten Linda Hofstad Helleland til næringsministeren, er overført til utenriksministeren som rette vedkommende. Spørsmålet vil imidlertid bli besvart av næringsministeren på vegne av utenriksministeren, som er bortreist. Spørsmålet flyttes og besvares etter spørsmål 2, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 20, fra representanten Mari Holm Lønseth til justis- og beredskapsministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Ingjerd Schou til utenriksministeren, vil bli besvart av næringsministeren på vegne av utenriksministeren, som er bortreist.

Ingjerd Schou (H) [11:16:50]: «The International Commission on Missing Persons (ICMP) legger ned et viktig arbeid for å avdekke og lokalisere mennesker som er forsvunnet under krise og konflikt. Norge har tidligere støttet ICMPs arbeid, slik som på Vest-Balkan. Innsatsen er viktig for å kunne bringe saker frem for internasjonale domstoler. ICMP har blitt invitert av Ukrainas riksadvokat og ukrainsk UD for å bistå i arbeidet med å lokalisere forsvunne mennesker og etterforske forsvinningene.

Akter regjeringen å støtte ICMPs arbeid i Ukraina?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:17:40]: Jeg vil takke representanten for et veldig viktig spørsmål.

Russlands angrep på Ukraina har ført til enorme lidelser for sivilbefolkningen. Det er klare indikasjoner på mulige krigsforbrytelser og alvorlige brudd på internasjonal humanitærrett og menneskerettighetene. De ansvarlige må og skal stilles til ansvar. Derfor er det positivt at ukrainske myndigheter selv har tatt initiativ til etterforskning og til å be om internasjonal støtte. Identifisering av savnede personer er viktig for familiene og for eventuelle rettsprosesser.

Utenriksdepartementet kjenner The International Commission on Missing Persons, ICMP, og har støttet deres arbeid betraktelig på Balkan. Vi har mottatt informasjon om ICMPs planer i Ukraina, og de har varslet at de vil sende en formell søknad om støtte. En eventuell søknad vil selvfølgelig bli nøye vurdert.

Norge støtter allerede en rekke tiltak for å avdekke og dokumentere menneskerettighetsbrudd, overgrep og brudd på humanitærretten i Ukraina. For eksempel har FNs høykommissær for menneskerettigheter kontor i Ukraina, og de har i flere år mottatt støtte fra Norge til å drive menneskerettighetsovervåking. De har nå ut-

videt arbeidet til å omfatte dokumentasjon av brudd på humanitærretten med sikte på å stille de ansvarlige til ansvar.

Så har vi Senter for menneskerettigheter ved Universitetet i Oslo, som bistår den ukrainske påtalemyndigheten – også det med støtte fra Utenriksdepartementet.

Den internasjonale Røde Kors-komiteen jobber med å lete etter savnede og gjenopprette familieforbindelser – også det med støtte fra Utenriksdepartementet.

Kripos har sagt seg beredt til å stille etterforskere til disposisjon for Den internasjonale straffedomstolen i Haag, og det viser at Norge og den norske regjeringen stiller opp.

Det er flere aktører som arbeider for å samle bevis, snakke med ofre og vitner, og stille dette materialet til disposisjon for kommende rettsprosesser. Norge vil, kan og skal selvfølgelig vurdere støtte til flere aktører etter hvert, og det inkluderer også ICMP.

Ingjerd Schou (H) [11:19:49]: I Aftenposten i går kunne vi lese hvordan massegraver i Ukraina åpnes for å dokumentere krigsforbrytelser etter Russlands invasjon. For at dette viktige arbeidet skal kunne utføres, kreves det midler og organisasjon. ICMP kan bidra til at arbeidet skjer i ordnede former med nødvendig sikkerhet for pårørende, men også etter etiske retningslinjer. Mener statsråden dette arbeidet er et internasjonalt ansvar, og hvilken rolle skal Norge ta i dette?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:20:27]: Som sagt bidrar den norske regjeringen og Norge aktivt allerede på en rekke fronter, og den norske regjeringen har også sagt seg beredt til å bidra mer. Vi er i dialog med ICMP og har også sagt at når en søknad om støtte kommer, vil den bli vurdert nøye av Utenriksdepartementet og av den norske regjeringen.

Det er også verdt å minne om at Norge også tidligere har vært en av de aller største bidragsyterne til ICMPs arbeid, bl.a. på Balkan, der organisasjonen har bidratt til identifisering av godt over 90 pst. av de drepte i Srebrenica, og over 70 pst. av de totalt 40 000 som var savnet etter krigen på Balkan, så dette er et initiativ vi har lang erfaring med og tradisjon med. Norge har vært en viktig bidragsyter helt siden oppstarten i 1996, og når en eventuell søknad kommer, er jeg helt sikker på at den vil bli godt vurdert av Utenriksdepartementet.

Ingjerd Schou (H) [11:21:24]: Jeg skal forfølge spørret med «godt vurdert», for det må gi resultater også.

Global oppvarming og økning i antall konflikter rundt om i verden vil dessverre kunne vente å øke antallet fordrevne og forsvunne personer også på verdensbasis. ICMP er en traktatbasert organisasjon, og vi vet at

Norge er invitert til å signere. Norge er ikke der nå, men fra før har Nederland, Storbritannia, Sverige, Belgia og Luxembourg signert. Jeg håper at statsråden, som svarer på vegne av Utenriksdepartementet, kan svare bekrefte på at regjeringens vurdering vil resultere i at man signerer ICMPs traktat.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:22:19]: ICMP ble startet i 1996, som sagt, etter et privat initiativ fra Bill Clinton. Det har senere blitt etablert som en mellomstatlig organisasjon i 2014, og har i dag ni statspartnere. Det er Afghanistan, Chile, Kypros, Luxembourg, Nederland, Serbia og Storbritannia, og så er det to såkalte «Signatory States» – Belgia og El Salvador.

Norge har deltatt aktivt ved diverse anledninger som observatør, og jeg er helt sikker på at Utenriksdepartementet er i god dialog med organisasjonen og selv sagt også vil vurdere Norges engasjement – på hvilken måte det kan trappes opp, og på hvilken måte Norge best kan bidra. Historisk sett har Norge lang og god erfaring med å stille opp for det internasjonale samfunn, ikke minst i situasjoner som dette, og det er jeg helt sikker på at Norge står seg på, og også i framtiden vil gjøre.

Spørsmål 2

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Ine Eriksen Søreide til utenriksministeren, vil bli besvart av næringsministeren på vegne av utenriksministeren, som er bortreist.

Ine Eriksen Søreide (H) [11:23:24]: «I UD's pressemelding 6. mai står det at regjeringen har gitt utvalget som skal utrede erfaringene fra EØS-avtalen, mandat til å utrede EØS-samarbeidet det siste tiåret og andre relevante avtaler Norge har med EU, og å gi råd om hvordan norske interesser best kan ivaretas i samarbeidet med EU.

Hvis meningen er å få råd om hvordan norske interesser best kan ivaretas i samarbeidet med EU, hvorfor nekter regjeringen å utrede hvilke konsekvenser et norsk EU-medlemskap vil kunne ha for ivaretagelsen av norske interesser i samarbeidet med EU?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:24:06]: Et veldig viktig poeng til representanten er at regjeringen legger EØS-avtalen til grunn for Norges forhold til EU. Det er uttrykkelig slått fast i Hurdalsplattformen opptil flere ganger – vakkert formulert, om jeg skal si det slik. Hensikten med denne EØS-utredningen er derfor å vurdere erfaringene med EØS-samarbeidet, ikke alternativer til EØS. Derfor er det heller ikke naturlig å inkludere en vurdering av EU-medlemskapsalternativet, slik repre-

sentanten Eriksen Søreide foreslår. Jeg vil også minne om at det heller ikke var en del av mandatet for den forrige EØS-utredningen, som ble gjennomført i 2012 – det såkalte Sejersted-utvalget.

Sammenliknet med Sejersted-utvalget vil denne utredningen være mer avgrenset. Det er primært EØS-samarbeidet som skal utredes, ikke alle Norges avtaler med EU. Utredningen avgrenses også i tid til erfaringene de siste ti år. Utredningen skal se på hvordan mulighetene i samarbeidet utnyttes, og hvordan avtalens forpliktelser gjennomføres nasjonalt. Utredningen skal også se på Norges samarbeid med EU utenfor det som er avtalens kjerneområde, nemlig det felles regelverket for det indre markedet. Sentrale temaer her vil være samarbeidet med EU om helseberedskap, sivil beredskap, energipolitikk, Europas grønne giv, bekjempelse av grensekryssende kriminalitet og utenriks- og sikkerhetspolitikk. I tillegg ønsker vi å se på hvilke erfaringer andre nærstående land utenfor EU har fra sin tilknytning til det europeiske samarbeidet.

Utvalget som skal gjennomføre utredningen, er nå oppnevnt og vil ledes av Line Eldring. Eldring har bred og god utredningserfaring, ikke minst om spørsmål knyttet til EØS og arbeidsliv. De øvrige medlemmene har også bred og variert kunnskap om både EU og EØS, gjennom både praktisk erfaring og forskning. Utvalget vil også kunne bestille eksterne bidrag til arbeidet fra både norske og utenlandske fagmiljøer ved behov. Utvalget vil bli støttet av et faglig sekretariat fra forskningsmiljøet og skal legge fram sin rapport i form av en NOU innen utgangen av 2023.

Ine Eriksen Søreide (H) [11:26:18]: Regjeringa sier stadig at den legger EØS-avtalen til grunn, og nå sier også næringsministeren på vegne av Utenriksdepartementet at det ikke skal utredes alternativer til EØS. Da blir mitt spørsmål hvorfor regjeringa mener at det er relevant å se nærmere på land som har en løsere tilknytning til EU enn det vi har, som Canada, Sveits og Storbritannia, som ikke er en del av det indre marked. Hvis EØS-avtalen ligger fast og vi ikke skal utrede alternativer til EØS-avtalen, hvorfor skal vi da bruke tid på det?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:26:56]: Det er grunnleggende positivt å søke kunnskap, og EØS-avtalen er særdeles viktig for Norge. Den tjener Norge godt, den tjener norsk næringsliv godt, og den tjener norske interesser godt. Det er også grunnlaget for at vi i regjeringsplattformen er helt klare på at EØS-avtalen ligger fast. Det å søke kunnskap – og nå er det jo noen år siden forrige utredning – vil også kunne gi Norge nye muligheter for å få et enda bedre samarbeid med våre venner i Europa.

Representanten er godt kjent med at jeg har brukt mye tid den siste tiden i dialog med EU, bl.a. om industrielle partnerskap og hvordan vi ikke bare skal sørge for at vi har adgangen til det indre markedet, men at vi faktisk bruker den adgangen til noe bra – det at vi kan samarbeide om energispørsmål, industripolitiske spørsmål, det grønne skiftet, posisjonere norske bedrifter til å kunne levere gigantkontrakter innenfor de prosessene som nå skjer i EU – og selvfølgelig som en ansvarlig regjering sørge for at vi bruker det handlingsrommet vi har, til å ivareta norske interesser. Det er grunnen til at dette er avgrenset slik.

Ine Eriksen Søreide (H) [11:28:00]: Jeg er helt enig med næringsministeren i det han sier om at det er grunnleggende positivt å søke kunnskap. Det er nettopp i det perspektivet det blir ganske gåtefullt for meg hvorfor regjeringa har valgt å se bort fra erfaringene nærstående land, som Sverige og Finland, har med det å være EU-medlemmer – hvordan det ville kunne ivareta norske interesser på en god måte. Det betyr ikke nødvendigvis at man skal ha en full utredning av konsekvensene av norsk EU-medlemskap, men jeg synes det er litt pussig at man skal bruke utredningskapasitet til å se ti år tilbake i tid, man skal bruke utredningskapasitet til å se på land som absolutt ikke har noe å gjøre med Norges tilknytning til EU gjennom det indre marked. Man vil altså ikke se på nærstående land som er de nærmeste naboene våre, og som har valgt en annen tilknytning til EU enn Norge har.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:28:49]: Det er mange tilknytningsformer til EU – en kan være fullverdig medlem i EU, en kan ha samarbeidsavtaler, handelsavtaler, løsere avtaler, en kan velge en britisk modell, og en kan velge EØS-avtalen, som er en god avtale for Norge. Det vil være ulike grader av tilknytningsformer. Hvis en skulle sett hen til alle mulige teoretiske og praktiske tilknytninger til EU, ville det vært et veldig omfattende arbeid. All den tid regjeringen er klokkeklar på at det er EØS-avtalen som ligger fast – andre spørsmål er utredet tidligere, vi har god dialog med våre naboland som er EU-medlemmer, og vet om både de sterke og de svake sidene og mulighetene og utfordringene som ligger i det – er det nå først og fremst erfaringene med EØS-samarbeidet vi skal vurdere. Da ser vi hen til andre lands tilknytningsformer, men vi skal først og fremst se hen til Norge, det europeiske fellesskapet, våre posisjoner, hvordan vi kan utvikle dette samarbeidet, utnytte handlingsrommet, og hvordan vi kan styrke vårt europeiske samarbeid. Det har vi bare godt av, alle sammen.

Spørsmål 16

Presidenten: Dette spørsmålet – og da er det bare å holde seg fast – fra representanten Linda Hofstad Helleland til næringsministeren er overført til utenriksministeren som rette vedkommende, men vil bli besvart av næringsministeren på vegne av utenriksministeren.

Linda Hofstad Helleland (H) [11:30:10]: «Samme uke som Europa markerte EØS-avtalens 30-årsdag, lanserte Støre-regjeringen sitt EØS-utvalg som skal utrede norsk utenforskap. Senterpartiets proteksjonistiske agenda om å frarøve norske eksportbedrifter deres viktigste marked har til en grad vunnet frem. Utvalget skal utrede Storbritannias erfaringer. Men den utredningen har vi allerede. Den kalles brexit. Og spør du britiske bedriftseiere, har brexit vært alt annet enn en suksesshistorie.

Kan statsråden redegjøre for hvorfor det er en god idé å la seg inspirere av brexit?»

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:31:01]: Det er alvorlige tider i Europa, og da påhviler det også oss som folkevalgte og myndigheter å tilnærme oss disse spørsmålene med seriøsitet og sindighet. Som jeg understreket i mitt svar til representanten Søreide, legger regjeringen EØS-avtalen til grunn for sin europapolitikk. Uansett hvor mange ganger representanten sier noe annet, er det altså det som står i regjeringsplattformen – vakkert formulert, sindig formulert – inntil en lang rekke ganger. Vi mener likevel at det å søke kunnskap er grunnleggende positivt. Derfor er det fint med en gjennomgang av erfaringene med EØS-samarbeidet siden forrige utredning, i 2012. Både EU og EØS har endret seg siden den gang. I tillegg har den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa nå endret seg dramatisk. Utredningen er ment nettopp å belyse hvordan disse forholdene, som utvilsomt og unektelig påvirker norsk politikk, faktisk også har noe å si for samarbeidet vårt med EU gjennom EØS-avtalen.

I den sammenheng vil det også være nyttig – selv sagt, vil jeg si – å foreta en sammenligning av EØS-modellen, bl.a. med den modellen som Storbritannia har valgt. Utredningen er ment å bidra til å styrke kunnskapsgrunnlaget, herunder om konsekvenser av brexit for britisk næringsliv, noe jeg tror alle i denne sal er enige om at så langt ikke tyder på å ha vært noen braksuksess for britisk næringsliv eller for britisk samfunnsliv.

Regjeringen frykter altså ikke ny kunnskap. Kanskje kunnskapspartiet Høyre er mer bekymret for kunnskap

enn det kunnskapspartiene i regjeringen er. Jeg er altså trygg på at sammenligninger med både Storbritannia, Canada og Sveits vil tydeliggjøre fordelene med vår EØS-modell, samtidig som det kan bidra til ny kunnskap også om hvordan vi sikrer norske interesser, norske posisjoner og hvordan vi kan utnytte handlingsrommet – jeg vil heller si mulighetsrommet – som ligger i EØS-avtalen for at den skal være best mulig for landet vårt.

Linda Hofstad Helleland (H) [11:33:09]: Høyre er grunnleggende for kunnskap, men dette bidrar ikke til noe annet enn å spre en voldsom usikkerhet i norsk næringsliv. Jeg er sikker på at næringsministeren også hører det når han besøker alle bedriftene. Det er stor en bekymring for at denne regjeringen nå rokker ved forutsigbarheten og skaper uro hos våre bedrifter.

I Storbritannia ser vi nå at handelsavtalen med EU har skapt en bratt nedgang i handel, særlig for små eksportbedrifter. Bedrifter sliter i møte med toll, med moms, med byråkrati. Mange slutter å eksportere i det hele tatt. Å eksportere varene sine til Europa omtales som et rent mareritt. Så langt er den eneste synlige effekten økende kostnader, mer papirarbeid og forsinkelser over grensen, sier en politiker for arbeiderpartiet i Storbritannia. De sliter med å finne folk til å fylle jobbene, fordi mange har forlatt landet.

Er det disse erfaringene som frister næringsministeren og regjeringen til å se på andre alternativer enn EU?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:34:15]: Jeg tror jeg må få lov til å si at den eneste som skaper en «voldsom usikkerhet i norsk næringsliv», må være Linda Hofstad Helleland, representanten som altså bevisst sår tvil om at EØS-avtalen ligger til grunn. Det er entydig slått fast at EØS-avtalen ligger til grunn. Hvis det er slik representanten sier, som jeg langt på vei er enig i, at brexit har hatt så negative konsekvenser for britisk næringsliv og for britisk samfunnsliv, hvorfor i all verden er representanten da redd for at vi får den kunnskapen? Er ikke det da bare et strålende argument for hvorfor Norge skal hegne om EØS-avtalen?

Så kan det være at det i denne vurderingen – og jeg vil understreke: vurderingen av avtalen, ikke utredning av alternativer til avtalen, for det er ikke en del av mandatet til dette utvalget – dukker opp nye momenter som gjør at vi kan styrke samarbeidet vårt, finne bedre måter å samarbeide på og utnytte handlingsrommet bedre, og da skal vi selvfølgelig som en ansvarlig regjering gjøre nettopp det.

Linda Hofstad Helleland (H) [11:35:17]: Det bedrifter forteller meg når jeg besøker dem, er at de er glad for at Høyre er det tydeligste ja-partiet i Stortinget, at Høyre

re er garantisten for forutsigbarhet for at bedrifter får eksportert til sitt viktigste marked. Det er statsrådets egen regjering som nå utreder alternativer til EØS, ikke Høyre.

Jeg merker meg nå at statsråden prøver å snakke seg bort fra det regjeringen faktisk har gjort, eller i hvert fall prøver å avdramatisere det. Forstår statsråden at norske små og mellomstore eksportbedrifter frykter at det nå er Senterpartiet som sitter ved rattet i regjering og styrer denne politikken, eller krever gjennomslag for en utredning av alenegang i Europa, og at denne regjeringen, som Arbeiderpartiet sitter i, vil føre en mer proteksjonistisk politikk enn det Norge har opplevd på mange, mange år?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:36:21]: Jeg synes det er litt viktig å minne om at hvis folk og bedrifter i Norge skal ha tillit til politikk og tillit til politikere, bør vi snakke sant. Vi bør ikke spre opplysninger som beviselig er feil, når en vet bedre.

La meg da understreke – for femte eller sjette eller sjuende gang, og jeg kan gjerne gjøre det et par ganger til også: EØS-avtalen ligger til grunn for Norge, for denne regjeringen. Det er ikke satt ned et utvalg som skal utrede alternativer til EØS-avtalen, men et utvalg som skal hente kunnskap og vurdere effekten av avtalen de siste ti årene for å se på om det er ting vi kan gjøre bedre, om vi kan forsterke ting, om vi kan tilpasse oss den tiden vi lever i, til det beste for landet vårt, må jo utvilsomt være positivt. Derfor må jeg si at jeg nå har besøkt over 200 bedrifter i alle landets fylker, og det er ikke én av dem som har vært bekymret for om denne regjeringen står fast ved vårt europeiske samarbeid.

Spørsmål 3

Kari-Anne Jønnes (H) [11:37:41]: «EØS-avtalen sikrer Norge deltakelse i EU-programmer for utdanning, forskning og innovasjon, deriblant verdens største forsknings- og innovasjonsprogram, Horisont Europa. Internasjonalt samarbeid gir økt kvalitet i forskning, innovasjon, bedre offentlige tjenester og et konkurransedyktig næringsliv. Men for å lykkes trengs det langsiktig og forutsigbar satsing.

Hvordan vil statsråden bidra til å sikre stor norsk deltakelse i EU-programmene?»

Statsråd Ola Borten Moe [11:38:24]: La meg begynne med å slå fast det jeg antar at det er bred enighet om, og det er det faktum at Norge deltar både i Horizon Europe og i Erasmus+. Det er viktig at vi fra nasjonalt hold har gode støtteordninger for å sørge for at våre

forskningsmiljøer kan hevde seg i Europa, hvilket de gjør.

Så vil jeg si at jeg nesten vil gratulere representanten med en god dose mot for å stille dette spørsmålet, rett og slett fordi det, som de fleste nok har fått med seg, er betydelig uro i Forsknings-Norge knyttet til gammel moro og rot. Jeg vil gå så langt som å si at vi har arvet et forskningspolitisk konkursbo av Høyre. Man hadde ikke styring på økonomisituasjonen. Man gjennomførte kutt til Forskningsrådet og til norsk forskning i mange runder – til sammen 1,7 mrd. kr i forrige periode – samtidig som man kommuniserte at aktivitetsnivået skulle holdes oppe. I sum har dette betydd at Forskningsrådets samlede pengebruk langt overstiger de bevilgningene Stortinget har stilt til disposisjon.

Det får konsekvenser. Det betyr at man er nødt til å ta ned aktivitetsnivået. Det betyr at man er nødt til å få poster og kapitler tilbake i balanse, sånn at man ikke bruker mer penger enn det som er bevilget. Det betyr at det får konsekvenser for en uskyldig tredjepart, i dette tilfellet forsknings- og utdanningsmiljøer og innovasjonsmiljøer over hele Norge. Dette kunne ha vært unngått hvis man fra den forrige regjeringens side hadde utvist god forvaltningsskikk, sørget for å ha orden i saksakene og på det viset sikret kanskje det viktigste for norsk forskning: langsiktige, stabile rammevilkår som gjør det mulig å utvikle denne uhyre viktige aktiviteten over tid.

Der er vi ikke nå. Mitt lodd i livet er å rydde opp i den situasjonen som har oppstått i det boet som vi arvet av forrige regjering. Det er ikke hyggelig, men det må likevel gjøres.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:40:46]: Jeg kjenner ikke til andre fakta rundt det statsråd Borten Moe har gjort med Forskningsrådet, enn det som er kjent gjennom media. Jeg har stilt statsråden to skriftlige spørsmål for å få mer informasjon, for muligens da å kunne komme tilbake med nye spørsmål.

Som politikere må vi være modige, og derfor tør jeg å stille et spørsmål om noe som har veldig stor betydning for hvordan vi skal kunne skape 250 000 nye arbeidsplasser i Norge framover. Jeg legger meg ikke opp i vurderinger rundt kapittel og post, men jeg er opptatt av at dersom Norge som et lite land skal kunne skape alle de arbeidsplassene, er vi helt avhengige av forutsigbarhet og langsiktighet og et godt samarbeid med EU. Statsråden kan nå bidra til å skape den tryggheten. Kan statsråden garantere for et fortsatt høyt aktivitetsnivå?

Statsråd Ola Borten Moe [11:41:53]: Jeg kan garantere for et vedvarende høyt bevilgningsnivå fra denne regjering og forhåpentligvis fra denne sal. Vi har ikke kuttet i forskningsbevilgningene, sånn som den forrige regjeringen gjorde. Vi har videreført dem på et høyt ni-

vå, og vi har også planer om å fortsette det arbeidet i årene som kommer.

Så vil jeg rette ørlite grann på det representanten Kari-Anne Jønnes sa, nemlig at hun ikke kom til å legge seg borti kapittel og post. Vel, det er akkurat det Stortinget gjør. Det er det som er jobben til Stortinget. Det er Stortinget som både bevilger de midlene på de kapitlene og postene som stilles til rådighet for Forskningsrådet, og som også har en rettmessig forventning om at disse midlene brukes til de formålene de er bevilget til. Det er det representanten Jønnes gjør hver eneste gang vi behandler et statsbudsjett eller et revidert statsbudsjett.

Ja, jeg kan garantere et høyt bevilgningsnivå. Ja, jeg kan garantere at jeg kommer til å gjøre mitt for å rydde opp i dette (presidenten klubber), sånn at vi kommer oss videre på godt vis og landingen (presidenten klubber igjen) blir så myk som mulig.

Presidenten: Presidenten minner om at det er ryddig å forholde seg til taletiden også.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:43:02]: Statsråden sier han er opptatt av langsiktighet og forutsigbarhet. Statsråden sier også at han er opptatt av å rydde opp. Statsråden har selv, ved sin håndtering av revidert nasjonalbudsjett og Forskningsrådet, bidratt til betydelig uro. Når jeg snakker om kapittel og post, er det fordi forskning er langsiktig. Forskning må gå over mer enn ett år av gangen. Kongsberg Automotive brukte 20 år på å utvikle bremsesystemer i komposittmateriale. Det betyr at man må ha en viss fleksibilitet i systemet med kapittel og post for å oppnå gode forskningsresultater. Små og store bedrifter i hele landet er opptatt av hvordan vi skal utvikle RES-EU-ordningen. Mitt siste spørsmål til statsråden er: Vil statsråden garantere fortsatt stor satsing på RES-EU?

Statsråd Ola Borten Moe [11:44:06]: Jeg kan garantere en satsing i tråd med de bevilgningene som Stortinget selvsagt stiller til disposisjon. Det skulle bare mangle, det er min jobb som statsråd, men hvis Stortinget ikke bevilger penger til dette, vil det selvsagt gå ut over aktivitetsnivået.

Så vil jeg kort tilføye at vi har havnet i denne ulykkelige situasjonen fordi man ikke har hatt kontroll på økonomistyringen i Forskningsrådet, sannsynligvis fordi dialogen mellom forrige regjering og Forskningsrådet ikke har vært god, og fordi man har kuttet – nær sagt alle de gangene man har hatt anledning til det – i forskningsbevilgningene og på det viset undergravd den langsiktigheten som representanten Jønnes etterspør. Jeg kommer til å gjøre mitt ytterste for å rydde opp i det rotet som Høyre har skapt. Jeg mener at sektoren fortjener det, jeg mener at sektoren skal delta i de europeiske

forskningsprogrammene, og det er også uhyre viktig at instituttene våre får bakking for den viktige og imponerende jobben de gjør.

Spørsmål 4

Olve Grothe (H) [11:45:25]: «I Hurdalsplattforma vil regjeringa styrke tilverking av fisk i Noreg. Tveiterås-utvalet meiner at: «[...] tollsatsene norsk sjømatindustri møter i eksportmarkedene jevnt over høyere desto høyere bearbeidingsgraden er. Det er rimelig å anta at en reduksjon av tollsatsene for bearbeidede produkter vil føre til en mindre andel av norsk fiskeråstoff vil bli eksportert ubearbeidet, til fordel for bearbeiding i Norge.»

Korleis meiner statsråden at regjeringas EØS-utgreiing vil kunne medverke til at tollsatsane for norsk sjømat kan bli reduserte?»

Statsråd Bjørnar Skjæran [11:46:18]: Sjømat er en viktig eksportvare for Norge. De fire første månedene i år ble det eksportert norsk sjømat for til sammen 45,4 mrd. kr. Regjeringen har en offensiv tilnærming når det gjelder markedsadgangen for sjømat, og vi vil sikre næringen god adgang til de viktigste markedene. I så måte er EU vårt desidert viktigste sjømatmarked.

EØS-avtalen er viktig for norsk sjømateksport ved at den sikrer harmoniserte regler på det veterinære området, sånn at norsk sjømat ikke er gjenstand for veterinær grensekontroll når den eksporteres til EU. Så er det sånn at selv om norsk sjømat har preferansetoll på flere produkter, bl.a. gjennom Protokoll 9 til EØS-avtalen, møter fremdeles produkter som sild, makrell, reker og laks toll til EU.

Gode betingelser for norsk sjømat, især bedre villkår for bearbeidede produkter, vil være viktig for å utløse potensialet for økt verdiskaping i sjømatindustrien, noe Tveiterås-utvalget har påpekt i sin rapport.

Det har gjennom tiden vist seg krevende å oppnå betydelige forbedringer i markedsadgangen for norsk sjømat i EU utover de forbedringene som har kommet på plass som følge av kompensasjon ved bortfall av frihandelsavtale ved EU-utvidelse eller i forbindelse med forhandlinger om EØS-midler. Norge og EU skal snart forhandle om nye norske bidrag til sosial og økonomisk utjevning, såkalte EØS-midler. Det vil gi oss en ny mulighet til å ta opp spørsmål om forbedret markedsadgang for sjømat i EU. Parallelt med forhandlingene om nye EØS-midler vil vi legge fram konkrete krav for forbedret markedsadgang for norsk sjømat.

Regjeringen er opptatt av å sikre god markedsadgang for sjømatnæringen. Vi ivaretar norske interesser på sjømatområdet innenfor de avtalene vi har, og gjen-

nom å utnytte de mulighetene for forbedring som kommer.

Olve Grotle (H) [11:48:31]: Eg takkar for svaret, men forstår ikkje heilt at dette rimar med det mandatet utvalet har fått. Det skal jo som kjent greie ut erfaringar med EØS-avtalen og andre relevante avtaler med EU. Det er nemnt heile 18 tema som utgreiinga skal omfatte, men ingen av desse nemner fisk, marknadsåtgang eller toll med eit einaste ord. Har de gløymt heile fisken, marknadsåtgangen og tollen då de fastsette mandatet til utvalet?

Statsråd Bjørnar Skjæran [11:49:02]: Jeg tror jeg svarte på det i mitt første svar. Vi går nå inn i forhandling der det vil være viktig for regjeringen å legge fram konkrete krav om forbedret markedsadgang. Det er ti år siden forrige EØS-utredning, og den utredningen som nå kommer, skal bl.a. se på konsekvenser av EØS og hvordan mulighetene i samarbeidet utnyttetes.

Jeg vil samtidig, om jeg får lov, berømme representanten Olve Grotle, som når han stiller disse kritiske spørsmålene på den store EØS-dagen her i spørretimen, gjør det på en veldig saklig og fin måte. Jeg har ikke tenkt å nevne andre i den sammenheng.

Olve Grotle (H) [11:49:48]: Takk for rosen. Eg har eit spørsmål til, så får vi sjå om eg held meg innanfor dei rammene statsråden meiner eg bør.

EØS-utvalet er fastsett i Hurdalsplattforma. Denne plattforma har eit eige fiskeri- og havbrukskapittel, og her er det ramsa opp heile 45 ulike tema og tiltak regjeringa skal arbeide med, men heller ikkje her er det nemnt eit einaste ord om fisk, marknadsåtgang eller toll. Gløymde de i Hurdal også marknadsåtgangen og tollen?

Statsråd Bjørnar Skjæran [11:50:26]: Svaret på det er nei. Det som framgår av Hurdalsplattformen, er at EØS-avtalen ligger fast. Så er det sånn at skiftende regjeringer har vært opptatt av å forbedre markedsadgangen til norsk sjømat. Det har vist seg krevende å få til, og hvis vi ser tilbake på den forrige åtteårsperioden, kjenner vi fasiten ganske godt. Den gir egentlig ikke Høyre noe grunnlag for å være høy og mørk i disse spørsmålene.

Vi går inn i de forhandlingene som nå starter, med et offensivt utgangspunkt, der forhandling om markedsadgang vil gå parallelt med forhandling om de såkalte EØS-midlene. Men helt grunnleggende: I Hurdalsplattformen ligger EØS-avtalen fast. Den har tjent Norge godt. Vi ønsker å se på hvordan vi kan utnytte handlingsrommet og mulighetsrommet i den avtalen enda bedre.

Spørsmål 5

Ola Elvestuen (V) [11:51:37]: «I inneværende langtidspan for forsvarssektoren vedtok Stortinget å utrede Haslemoen som supplement til Terningmoen. I statsbudsjettet for 2022 står det at det pågår flere parallelle utredninger i Forsvaret, og at regjeringen vil komme med et helhetlig forslag til hvordan dette bør ivaretas.

Hva har siden blitt gjort for å utrede Haslemoen som supplement til Terningmoen, og vil statsråden sørge for at en utredning av Haslemoen er med i grunnlaget for vurderingene av hvilke investeringer som skal gjøres på Terningmoen?»

Statsråd Bjørn Arild Gram [11:52:16]: Regjeringen har gjennom Hurdalsplattformen som målsetting å styrke Forsvaret i nord. En felles rekruttutdanning i Forsvaret vil redusere utdanningsbelastningen for de operative avdelingene og skape rom for økt operativ tilgjengelighet. Regjeringen vil videreføre arbeidet med å etablere en felles rekruttutdanning for Forsvaret ved Madla og Terningmoen leir.

Som oppfølging av Stortingets behandling av vedtatt langtidspan gjennom Innst. 87 S for 2020–2021 til Prop. 14 S for 2020–2021, har Forsvarsdepartementet utredet bruk av Drevjamoen og Haslemoen som supplement til Terningmoen. I den forbindelse ble det innhentet faktainformasjon fra Våler kommune om Haslemoen. Utredningen viste at det er store fordeler med å samle utdanningsmiljøet på få lokasjoner, og at å ta i bruk flere leirer vil medføre utgifter til oppgradering av bo- og fellesarealer og kostnader knyttet til å tilfredsstille kravene til kjønnsnøytral verneplikt.

I Prop. 1 S for 2021–2022 redegjorde forrige regjering for en feil i plangrunnlaget for antallet rekrutter. Det er derfor behov for å gjøre en oppdatert vurdering. En slik vurdering må ses i sammenheng med at det pågår andre utredninger som påvirker det samlede utdanningsbehovet. Det hele knytter seg til hvor mange som i framtiden skal ha 12 måneders førstegangstjeneste, og hvor mange som skal ha 16 måneders førstegangstjeneste. 16 måneders tjeneste vil være mest aktuelt i avdelinger med høye krav til kompetanse og samtrening. Utfallet av denne vurderingen, kombinert med en annen pågående utredning om effektivisering av vakt- og sikringsfunksjoner i Forsvaret, vil ha betydning for utdanningsbehovet.

Forsvaret anmodet om å framskaffe oppdaterte analyser av utdanningsbehovet og kapasitet på Terningmoen. Når den nye informasjonen foreligger, vil Forsvarsdepartementet supplere eksisterende utredninger med en oppdatert, helhetlig vurdering av rekruttutdanningen. Det samlede utredningsarbeidet, inkludert vur-

deringene av Haslemoen, vil ligge til grunn for denne vurderingen.

Ola Elvestuen (V) [11:54:15]: Jeg takker for svaret. Jeg ble litt overrasket over én del av svaret, og det var at det ble gjennomført en utredning fra Forsvarsdepartementet, hvis jeg refererer det riktig, der det også ble innhentet informasjon fra Våler kommune. Da kan det jo hende at jeg har feil opplysninger, for jeg har opplysninger om at det ikke har vært kontakt med Våler og en frustrasjon over det. Da er det jo to virkelighetsbeskrivelser, så jeg kan gjenta spørsmålet: Er statsråden trygg på at det har vært en prosess hvor også Våler kommune har vært involvert? Eller kan statsråden i hvert fall påse at dette har blitt gjort i den prosessen som har vært?

Statsråd Bjørn Arild Gram [11:55:12]: Ja, det er i hvert fall de opplysningene jeg har fått, at det har skjedd. Så var det jo sånn at den utredningen skjedde under foregående regjering. Jeg ettergår det gjerne, hvis det er tvil om at vertskommunen for Haslemoen har vært involvert i den utredningen. Men den utredningen er i hvert fall gjort, og den vil nå inngå som et grunnlag i de videre vurderingene etter at Forsvaret også har gjort vurderinger knyttet til det jeg nevnte, om lengden på førstegangstjenesten og endringer i måten vakt- og sikringsoppgavene blir løst på i Forsvaret, slik at man får en samlet oversikt over behovet for kapasitet i årene framover.

Ola Elvestuen (V) [11:56:02]: Jeg takker for svaret. Vi får begge ettergå våre opplysninger og påse at her har det vært kontakt.

Jeg vil også håpe at det er kontakt framover, for det er klart at siden denne utredningen ble gjort, har situasjonen endret seg voldsomt, både med opptrappingen fra Russlands side mot Ukraina tidligere og med selve angrepet på Ukraina nå i vinter. Det gjelder også de endringene som kommer nå, med NATO-medlemskap for Sverige og Finland, og hva dette kommer til å måtte føre til også for planleggingen av det norske forsvaret, f.eks. hvor vi skal prioritere landforsvaret i Norge, som vil påvirkes av det. Jeg vil da be statsråden om å bekrefte at Haslemoen vil være sentral i de vurderingene også framover, i en forventning om at det må være flere både vernepliktige og ansatte i Forsvaret.

Statsråd Bjørn Arild Gram [11:57:09]: Det er rett som det blir sagt her, at ting endrer seg. Den viktigste endringen for at det er behov for å gjøre ytterligere vurderinger nå, er likevel at det faktisk var en feil i plangrunnlaget da de opprinnelige vurderingene ble gjort, slik at det sannsynligvis er behov for en enda større rekruttutdanning enn det man først la til grunn. Dog

vil det avhenge av hvor mange inntak man har, hvor lang førstegangstjenesten er, og – som jeg sa – det som handler om hvordan man skal gjennomføre vakt- og sikringsoppgavene. Den utredningen som er gjort på Haslemoen, vil være en del av det grunnlaget når vi nå skal slutføre dette arbeidet.

Spørsmål 6

Hårek Elvenes (H) [11:58:15]: Foruten Island vil etter all sannsynlighet Norge være det eneste ...

Presidenten: Presidenten minner om at det er det innsendte spørsmålet som skal refereres i første innlegg.

Hårek Elvenes (H) [11:58:28]: Beklager, jeg må ...

Presidenten: Da er vi klare på nytt, vær så god.

Hårek Elvenes (H) [11:58:48]: Beklager, og takk for tilgivelsen. «Hvordan vurderer statsråden NATOs nye strategiske konsept, sett i lys av Russlands brutale og folkerettsstridige krigføring i Ukraina?»

Statsråd Bjørn Arild Gram [11:59:02]: Det strategiske konseptet er NATOs overordnede styringsdokument, som etter opprettelsen av NATO i 1949 er blitt oppdatert sju ganger. Det eksisterende strategiske konseptet fra 2010 beskriver en ambisjon om et strategisk partnerskap med Russland som en strategisk partner. Siden den gangen har Russland folkerettsstridig, som det ble sagt, annektert Krim i 2014, stått bak og støttet separatisters krigføring i Donbas og invadert Ukraina 24. februar i år. Russlandsomtalen i det strategiske konseptet fra 2010 er ikke i tråd med realitetene, og omtalen i et nytt strategisk konsept vil måtte oppdateres deretter. Russlands anvendelse av militærmakt og hensynsløse framferd i Ukraina danner et dystert bakteppe for euroatlantisk sikkerhet.

Det strategiske konseptet legger føringer for alliansens innretning og prioriteringer i årene framover. Den russiske krigføringen i Ukraina viser at det er viktig at NATO fortsetter sitt arbeid med å styrke evnen til kollektivt forsvar. Dette er et arbeid som for alvor skjøt fart etter 2014, og som er blitt ytterligere aktualisert og vil ha fokus fram mot toppmøtet i Madrid i vår. Dette er en viktig norsk prioritet. Samtidig vil NATO måtte forholde seg til et bredt spekter av trusler, aktører og virkemidler, som går utover Russland, noe som også vil måtte reflekteres i det strategiske konseptet. I tillegg viser krigen i Ukraina viktigheten av å gi støtte til NATOs partnerland for å bidra til å utvikle motstandsdyktighet, robusthet og forsvarsevne.

Presidenten: Da skal representanten Elvenes fritt få komme med sine tanker rundt spørsmålet. Vær så god, Elvenes.

Hårek Elvenes (H) [12:00:38]: Foruten Island vil etter alle solemerker Norge bli det eneste landet i Norden som ikke vil være medlem av EU. I EU er 23 av 27 land også medlem i NATO. Vi ser en utvikling der EU tar en mer aktiv og proaktiv rolle i sikkerhets- og forsvarspolitiske spørsmål, som også legger premisser for NATO og NATOs samarbeid. Hvordan vil regjeringen ivareta Norges rolle og Norges interesser i de sikkerhetspolitiske diskusjoner og overveininger som gjøres i EU, der vi ikke har møterett, og således ingen innflytelse?

Statsråd Bjørn Arild Gram [12:01:33]: Først og fremst ivaretas vårt forsvars- og sikkerhetspolitiske behov gjennom NATO-medlemskapet og partnerskap med nære allierte. Norge har også et omfattende samarbeid og omfattende kontakt og dialog med EU og EUs medlemsland, og det er helt sikkert viktige spørsmål også knyttet til sikkerhetspolitikken, som det er naturlig å ha god dialog og kontakt med EU om. Så skal vi også legge til at den kanskje viktigste europeiske allierte vi har, nemlig Storbritannia, heller ikke er medlem av Den europeiske union.

Hårek Elvenes (H) [12:02:18]: Krigen i Ukraina har vært et vendepunkt i den integrerte sikkerhets- og forsvarspolitiske debatten og i utmeislingen av politikken på dette området. Vi ser et EU som blir en sterkere strategisk aktør, og som har opptrådt som en sikkerhetspolitisk blokk i Ukraina-krigen. Det er riktig som ministeren sier, at Norge deltar i utvalgte samarbeidsprosjekt med EU, f.eks. PESCO og Det europeiske forsvarsfondet, men ser statsråden noen ulemper ved at Norge ikke er deltaker i de mange andre områdene som ikke har noe med verken forsvarsfondet eller PESCO å gjøre, innenfor det sikkerhetspolitiske samarbeidet i NATO?

Statsråd Bjørn Arild Gram [12:03:16]: Jeg vil først også da legge til i resonnementet fra representanten at EU har tatt en viktig rolle når det gjelder sanksjonsregimet knyttet til Russland etter angrepet på Ukraina. Norge har ført det sanksjonsregimet som EU har lagt seg på, også med tanke på at sanksjoner virker best når de har en bred tilslutning og omfatter veldig mange. Så vil det helt sikkert være ulike fordeler og ulemper med å delta i ulike samarbeid og sammenslutninger, herunder Den europeiske union. Jeg mener i sum at det tjener Norge godt ikke å være medlem av EU, og legger stor vekt på at nettopp NATO er vår tids viktigste sikkerhetspolitiske og forsvarspolitiske forankring, i tillegg til

samarbeid med nære allierte, og også, i stadig større grad, et sterkt nordisk forsvarssamarbeid.

Spørsmål 7

Terje Halleland (FrP) [12:04:38]: «Som kjent har luftfarten vært igjennom noen tøffe år etter at koronapandemien førte til store endringer i folks reisevaner. Heldigvis har staten stilt opp gjennom disse årene med støtte til Avinor og flyplasser utenom Avinor-systemet. Selv om mye er blitt bedre, er det et stykke frem før en er tilbake til den aktiviteten som var før pandemien.

Hvilke tiltak vil regjeringen gjøre i 2022 for å sikre et godt flytilbud fremover for både Avinor, Sandefjord lufthavn Torp og Haugesund lufthavn Karmøy?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:05:18]: Det er et mål at hoveddelen av flytilbudet i Norge skal skje på kommersielle vilkår, og i de tilfellene markedene ikke gir et tilfredsstillende tilbud, kjøper Samferdselsdepartementet ruter fra selskapene. I departementet har vi ikke registrert at det er noen større misnøye med flyrutetilbudet i Norge per i dag.

Som representanten sier: Luftfarten ble hardt rammet av pandemien. Avinor har fått utbetalt til sammen 7,4 mrd. kr i driftstilskudd i 2020 og 2021 som følge av pandemien. Sandefjord lufthavn og Haugesund lufthavn har i samme periode fått utbetalt henholdsvis 190 mill. kr og 115 mill. kr i tilskudd til dekking av tap som følge av pandemien. Støtteordningene ble avsluttet ved utgangen av 2021.

Når det gjelder Haugesund lufthavn, har Lufthavndrift AS inngått en 20-årig kontrakt med Avinor om en tjenestekonsesjon på Haugesund lufthavn. Formålet med tjenestekonsesjonen har vært å legge til rette for direkte utenlandsruter fra Haugesund lufthavn. Tjenestekonsesjonen innebærer at Lufthavndrift leier infrastruktur av Avinor, mens Lufthavndrift har ansvaret for driften av lufthavnen.

Lufthavndrift har bedt Avinor om en reduksjon av leien fram mot 2026/2027 som følge av pandemien. Avinor har avslått dette med henvisning til sin egen økonomiske situasjon. Avinor kan ikke subsidiere lufthavner utenfor Avinor. Lufthavndrift har tatt saken opp med Samferdselsdepartementet. Dersom det ikke er mulig å redusere leien, ønsker Lufthavndrift en dialog med Samferdselsdepartementet med sikte på kjøp av lufthavnen. Forespørselen fra Lufthavndrift er til behandling i Samferdselsdepartementet.

Avslutningsvis har jeg lyst til å nevne at vi nå jobber med en større melding, en stortingsmelding, om luftfart. Vi har i den forbindelse innhentet innspill fra flyselskap, fagorganisasjoner og andre berørte aktører, og vi har nå

god oversikt over flere viktige trender og utfordringer. Meldingen vil vurdere ulike rammebetingelser for luftfarten. Mitt mål er at vi skal ha et godt luftfartstilbud og flytilbud i Norge både innen landet og til utlandet. Jeg vil komme nærmere tilbake til dette når meldingen presenteres for Stortinget.

Terje Halleland (FrP) [12:08:07]: Jeg takker for svar og bekrefter, som statsråden sier, at det har vært gode tiltak fra statens side for å opprettholde og realisere at vi skal tilbake til en hverdag som er så lik som mulig den hverdagen vi hadde før pandemien.

Jeg tror ikke det er noen uoverensstemmelser i luftfartssystemet om at utfordringene er der fremdeles, og spesielt inngangen til 2022 gjorde dette utfordrende. Avinor, som aksepterer alle utfordringene som er på Haugesund, og har de samme selv, sier for så vidt at de kunne vært med på ordninger, men ikke har økonomi til det selv. Når da staten går inn og hjelper Avinor med investeringsbehovet i Bodø, går inn med 250 mill. kr for å forsterke egenkapitalen til Avinor, er ikke det da en innrømmelse av at Avinor trenger støtte og at andre flyplasser bør få samme hjelp?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:09:13]: Som utøver av eierskapet i Avinor følger vi i staten nøye med på situasjonen i det selskapet. Vi har hatt løpende dialog med Avinor og har kommet fram til at det er riktig med tilskudd på egenkapitalsiden til Avinor nå, som følge av den samlede situasjonen i selskapet, men selvfølgelig også framtidig investeringsbehov. Sånn må vi som eier håndtere det.

Jeg kan ikke svare helt direkte for hvordan situasjonen er i de andre selskapene. Det er egne AS-er med sine egne utfordringer og sin egen økonomi. Så er jeg nok enig i at det er god grunn til å tro at flere har utfordringer som følge av pandemien. Inntektsstrømmene har i veldig stor grad blitt borte, og det er derfor man historisk sett har hjulpet også de lufthavnene som ikke er en del av Avinor-systemet.

Terje Halleland (FrP) [12:10:07]: Jeg takker igjen for svar. Jeg håper virkelig regjeringen ser den utfordringen de andre flyplassene har i likhet med Avinor. En har havnet i denne situasjonen, alle parter, og en har klart seg gjennom store deler av denne pandemien. Nå er det bare lite grann igjen. Dette er veldig viktig infrastruktur, som det er viktig at vi klarer å opprettholde. Piloten som det er inngått en 20-årig konsesjonsavtale om, er en avtale som også Avinor skal benytte seg av, også til å se på andre muligheter og driftskonsepter der Avinor gjerne er mer sårbart og har sitt eget konsept. Haugesund har også en samfunnsberedskap jeg tror koster over 5 mill. kr, som de ivaretar.

Vil statsråden innen kort tid komme med avklaringer om hvordan lufthavnene skal behandles utenfor Avinor-systemet?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:11:10]: Jeg viser da til det jeg sa i mitt tidligere svar, om at vi nå jobber med en strategi, en stortingsmelding. Den kommer sannsynligvis i løpet av høsten. Da vil vi fra departementets side, regjeringens side, melde til Stortinget hvilke utfordringer og muligheter vi ser i luftfarten samlet sett. Jeg ser fram til både å kunne redegjøre for det på Stortinget og til den debatten som i så fall følger.

Spørsmål 8

Fra representanten Anna Molberg til arbeids- og inkluderingsministeren:

«Hurdalplattformen legger opp til å reversere lovendringen som fjerner plikten til å fratrukke ved oppnådd særaldersgrense. Det betyr at alle med særaldersgrense igjen skal bli tvunget til å gå av med pensjon enten man vil eller ikke. Det er politisk enighet i Norge om at arbeidslinja gjelder, og hele pensjonsreformen bygger på at flere må stå lenger i jobb for at vi skal ha råd til å utbetale anstendige pensjoner i fremtiden.

Hvorfor vil regjeringen tvinge personer tidlig i 60-årene ut i pensjon i strid med arbeidslinja?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake.

Spørsmål 9

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [12:11:48]: «I revidert nasjonalbudsjett bevilger ikke regjeringen mer midler for å sikre fastlegeordningen. Det er ingen sammenheng mellom helseministerens løfter om fastlegeordningen, før og rett etter valget, og det hun nå prioriterer. Etter at Solberg-regjeringen la frem sitt budsjett høsten 2021, har utfordringene knyttet til fastlegeordningen forverret seg. Dette understrekes av Helsedirektoratets oppfølgingsrapport om handlingsplanen for allmennlegetjenesten i februar 2022.

Hvordan vil statsråden sikre fastlegeordningen uten å styrke den ytterligere i 2022?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:12:25]: Fastlegeordningen har gått fra vondt til verre, dessverre. Det viser dagens situasjon klart og tydelig. Jeg kan forsikre representanten Wilhelmsen Trøen om at jeg tar fastlegekrisen på største alvor. Vi forbereder kraftfulle grep for å sikre en bærekraftig ordning.

Dette er en krise som har utviklet seg i mer enn ti år. Det er et sammensatt problem som ikke løses enkelt på

et halvt år. Vi ser nå på hvordan vi kan bygge videre på det positive med dagens fastlegeordning samtidig som vi tilpasser den til en ny tid.

Jeg vurderer det som en av mine viktigste oppgaver å styrke allmennlegetjenesten, sånn at vi får stabil legedekning for alle og sikrer rekruttering av unge leger som vil inn i allmennlegetjenesten. Unge leger etterspør forutsigbare rammevilkår og gode fagmiljø de kan utvikle seg i. Vi må sørge for at vi har en allmennlegetjeneste som er attraktiv for de unge legene, og som gjør at de som allerede er fastleger, ønsker å fortsette i jobben og også bidra til å utvikle kompetansen hos sine yngre kollegaer, som vi er nødt til å få flere av.

Det er mye som har forandret seg siden fastlegeordningen ble innført i 2001, og det er ikke sikkert at svaret på morgendagens utfordringer ligger i de strukturene vi har i dag. Da jeg ble helse- og omsorgsminister i oktober, var jeg tydelig på at utfordringene ikke løses i et revidert budsjett. Støre-regjeringen la fram et tilleggsbrev, men vi må ta strukturelle grep i de ordinære budsjettene. 2023-budsjettet blir det første budsjettet Støre-regjeringen legger fram fullt og helt, og her vil vi følge opp.

Samtidig jobber vi allerede aktivt med å styrke fastlegeordningen. I 2022 er bevilgningen til allmennlegetjenesten styrket med 400 mill. kr. Vi bygger videre på tiltakene i handlingsplanen fra forrige regjering, men planen i seg selv er ikke nok til å sikre allmennlegetjenesten vi trenger i hele landet.

Det er behov for å se på hele innretningen og finansieringen av tjenesten, og det jobber vi også med. Vi jobber innenfor det budsjettet vi har, som vi ikke trenger å gå til Stortinget med, for å se på omprioriteringer for tiltak også i 2022-budsjettet.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [12:15:05]: Vi kan vel si at Arbeiderpartiet er gode på å bruke penger når de ikke sitter i regjering, men når de får makt og mulighet til å gjennomføre politikk, løper de vekk fra løftene sine.

Statsråden snakker om kraftfulle grep og strukturelle endringer, men ikke om midler. Tidligere har statsråden – både før og etter valget, men før hun ble statsråd – vært veldig tydelig på at det som må til, er å øke basistilskuddet for å sikre at legene får færre pasienter på sine lister og har mulighet til å kunne være fastleger for pasientene på en bedre måte, og også ha mulighet til å leve liv ved siden av å være fastleger.

Det er ganske utydelige signaler som kommer fra regjeringen nå. Hva ligger i «strukturelle endringer» og «kraftfulle grep», bortsett fra at det er en slags utsettelse for ikke å bevilge penger til en handlingsplan man er enige om?

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:16:10]: Jeg mener det ikke er grunnlag for de karakteristikkene representanten Trøen kommer med. Vi er villig til å innfri løftene våre. Jeg mener det ikke er nok at man bare er enige om en handlingsplan, man må også ha en handlingsplan som virker. Den handlingsplanen vi nå har hatt i tre år, har dessverre ikke gitt ønsket effekt. Utfordringen har bare blitt verre.

Vi kommer til å følge opp Hurdalsplattformen, hvor det bl.a. står at vi skal styrke basisfinansieringen og sikre allmennlegetjenester i hele landet. Vi valgte også å bruke mer penger i tilleggsbrevet, vi styrket fastlegeordningen, og vi etablerte ikke minst en ny tilskuddsordning til legevakt, som også må ses i sammenheng med fastlegekrisen. Handlingsplanen til den forrige regjeringen hadde dessverre ikke tiltak som handlet om legevakt. Det er en betydelig utfordring med vaktbelastningen, særlig i distriktene.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [12:17:14]: Det er stor forskjell på de 100 mill. kr – 50 mill. kr til legevakt og 50 mill. kr til ALIS – og de løftene Arbeiderpartiet og Ingvild Kjerkol ga før valget når det gjaldt midler til fastlegeordningen.

Det er også slik at jeg flere ganger har lyttet til statsråden si at handlingsplanen ikke er nok, men det Helse-direktoratet skriver i sin nylige årsrapport, er at situasjonen kunne vært enda vanskeligere uten handlingsplanen. Er det noe både Legeforeningen og KS er opptatt av, slik jeg har oppfattet det, er det at det er gjort et veldig grundig arbeid i handlingsplanen, med 17 tiltak for å følge opp utviklingen. Den evalueres hvert kvartal, og man vet veldig mye om hva det er som virker.

Det som ville virke, var å bevilge mer penger til dette området, slik vår regjering gjorde og ville fulgt opp (presidenten klubber) for å sikre at vi får ned arbeidsbelastningen for legene.

Presidenten: Da er tiden ute.

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:18:19]: Vi må kunne være enige om noen fakta her. Vi har bevilget mer penger enn den forrige regjeringen, så å si at den forrige regjeringen bevilget mer penger, er rett og slett ikke riktig.

Vi ser at selv om det sikkert kunne vært enda mer krevende hvis vi ikke hadde hatt handlingsplanen og de tiltakene – de 17 tiltakene har det vært bred enighet om – er det fortsatt 150 000 som står uten fastlege, og kommunene bruker stadig mer penger på å ivareta sitt sørgefor-ansvar for denne ordningen. Det er kommunene som har sørgefor-ansvaret, men det er en ordning finansiert av staten, og vi ønsker også å se på hvordan

kommunene kan få flere verktøy til å ivareta sitt sørgefor-ansvar.

Jeg skjønner at det er litt limbo nå. Vi har ikke kommet med vår skisse for hvordan vi vil forsterke innsatsen, men det kommer vi til å gjøre.

Spørsmål 10

Erlend Svardal Bøe (H) [12:19:38]: «Eldreombudet skal fremme eldres interesser og være en pådriver i arbeidet med hvordan vi skal klare å skape et mer aldersvennlig samfunn som i større grad anerkjenner eldre som en verdifull bidragsyter i samfunnet. I forslaget til revidert nasjonalbudsjett vil regjeringen utvikle Eldreombudet slik at landets eldre mister sitt viktigste talerør og sin vaktbikkje.

Mener statsråden avviklingen av Eldreombudet styrker eller svekker arbeidet med å skape et mer aldersvennlig samfunn og ivaretagelsen av eldre sine rettigheter?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:20:14]: Denne regjeringen vil styrke arbeidet med et aldersvennlig samfunn. Jeg kan forsikre representanten Svardal Bøe om at regjeringen er opptatt av denne delen av befolkningens behov, og at det også fortsatt skal være mulig å nå fram med sine ønsker og tilbakemeldinger. Vi kommer til å videreføre det arbeidet og utvikle en mer treffsikker eldrepolitikk gjennom bo trygt hjemme-reformen.

Vi står i en vanskelig og krevende økonomisk situasjon der vi må se med kritisk blikk på alt vi gjør, og unngå virksomheter med overlappende oppgaver. Eldre er ikke en ensartet gruppe. Vi snakker om en mangfoldig gruppe med ulike ressurser, interesser og behov. Målet med et aldersvennlig samfunn er at eldre mennesker får oppfylt rettigheter og tjenestetilbud i tråd med sine individuelle behov, og at alle kan delta, uavhengig av sine forutsetninger.

Vi er nødt til å sørge for at eldre innbyggers behov ivaretas av de etablerte generelle ordningene – altså at hver enkelt sektor tar sitt ansvar på alvor og bruker egne virkemidler for å nå målet. Hvis det er mangler i helse- og omsorgstjenesten, er det fagkompetansen hos Pasient- og brukerombudet som skal følge opp. Tilsvarende skal Likestillings- og diskrimineringsombudet og Forbrukerombudet ta opp utfordringer som eldre møter på deres områder.

Jeg vil gi honnør til den forrige regjeringen, som startet arbeidet med et aldersvennlig samfunn, der eldre er bredt involvert. Nettverk for aldersvennlige kommuner, som omfatter mer enn 180 kommuner, bidrar med læring og inspirasjon som kommunene etterlyser. Senteret for et aldersvennlig Norge er en viktig pådriver sammen med Rådet for et aldersvennlig Norge. De kom-

munale eldrerådene har en viktig rolle lokalt for å fremme sine eldre innbyggers interesser for kommunestyrene – og tilsvarende i fylkestingene på regionalt nivå.

Også i regjeringen følger vi opp sektoransvaret. Kommunal- og distriktsministeren arbeider med strategien Digital hele livet, og arbeids- og inkluderingsministeren har etablert et dialogforum med flere organisasjoner som representerer pensjonistene. Blant annet tok de opp årets trygdeoppgjør der regjeringen imøtekom et viktig krav, med reell økning av pensjonen.

Erlend Svardal Bøe (H) [12:22:51]: Det var et enstemmig storting som opprettet Eldreombudet i 2020, som betyr at det var tverrpolitisk enighet i denne salen om at vi skulle ha et eldreombud. Når jeg hører forklaringen til statsråden, er den ganske annerledes i forhold til behovet tilbake i 2020.

En viktig grunn til at vi har et eldreombud, er at det blir flere eldre i Norge. De neste 30 årene vil antallet mennesker over 70 år doubles. Det gjør at behovet for et uavhengig eldreombud som fremmer eldres interesser på alle samfunnsområder, ikke blir mindre i årene framover. Det er fortsatt utfordringer å ta tak i. Vi ser underernæring og overmedisinering på sykehjem, vi ser eldre som opplever digitalt utenforskap, og vi opplever også aldersdiskriminering i arbeidslivet.

Da er mitt oppfølgingsspørsmål til statsråden: Når det blir flere eldre i landet vårt – og eldre er ikke en lite vesentlig gruppe i samfunnet – hva er da grunnen til at regjeringen ikke ser behovet for å ha et eldreombud, når vi fortsatt har store utfordringer innenfor eldrepolitikken?

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:23:52]: Vi mener at eldre skal ha gode ombudstjenester for sine behov, men de er ikke en ensartet gruppe. Pasient- og brukerombudet er viktig for eldres rettigheter overfor helse-tjenesten, rett til helsehjelp. Forbrukerombudet er viktig når de møter samfunnet som forbrukere. Vi vet om dette med digitalt utenforskap. Rådet for et aldersvennlig Norge jobber også med samarbeid med flere deler av næringslivet som møter eldre brukere – og Likestillings- og diskrimineringsombudet tilsvarende.

Jeg satt i Stortinget i forrige periode. Det var ikke sånn at det var enighet om et nytt eldreombud helt fra starten, men da proposisjonen kom til Stortinget, stemte alle partiene for det. Så vidt jeg husker, er dette en sak som først og fremst Fremskrittspartiet har ønsket.

Erlend Svardal Bøe (H) [12:24:54]: Statsråden sier at eldre ikke er en ensartet gruppe. Det er jeg helt enig i, men da bør også statsråden se på det som står i lov om Eldreombudet, for der står det ganske klart og tydelig:

«Eldreombudet skal på alle samfunnsområder arbeide for å fremme eldres interesser overfor det offentlige og private og følge med på utviklingen i eldres situasjon.»

Det statsråden nevner, er ikke noe nytt. Det står allerede i loven at Eldreombudet skal dekke flere samfunnsområder for eldre.

Jeg synes det er bra at en styrker Pasient- og brukerombudet, som statsråden selv nevner. Det var noe også Solberg-regjeringen gjorde. Men jeg stiller litt spørsmål ved det, for når statsråden bl.a. trekker fram Pasient- og brukerombudet, høres det på en måte ut som om eldre skal være dekket innenfor det ombudet. Det mener jeg ikke de skal være.

Mener da statsråden at eldre som gruppe i samfunnet skal avgrenses til å være pasienter og brukere i samfunnet, men ikke ha sitt eget eldreombud, som det nettopp er behov for med tanke på utviklingen og utfordringene vi ser i årene framover?

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:25:58]: Regjeringen har lagt fram revidert nasjonalbudsjett hvor vi varsler at vi vil utvikle Eldreombudet, så det er ganske åpenbart hva regjeringen mener.

Jeg vil berømme Eldreombudet for den jobben de har gjort på kort tid. Jeg hadde en god samtale med vårt eldreombud, som er plassert i Ålesund med sine fagfolk, og det er kompetente mennesker som har gjort en god jobb. Men vi står i en situasjon hvor vi er nødt til å ha et kritisk blikk på de pengene vi bruker, og unngå at vi har virksomheter med overlappende oppgaver. Det er flere instanser som kan ivareta ombudsrollen for eldre, som ikke er en ensartet gruppe, og også arbeidet med et aldersvennlig samfunn, f.eks. både Senteret for et aldersvennlig Norge og Rådet for et aldersvennlig Norge.

Spørsmål 11

Bård Hoksrud (FrP) [12:27:17]: «I Smaalenenes Avis kan man lese at fastlegen i Mysen er forsvunnet. Det betyr at mange pasienter ikke får fornyet resepter eller får den legehjelpen de trenger. Heldigvis er det noen nylig pensjonerte leger som sier de kan jobbe som vikar på dagen for legekantoret til fastlegen er tilbake, men for å få betalt må man ha avtale med Helfo. Ventetiden er lang, og byråkratiet setter en stopper for å tilby rask legehjelp.

Vil statsråden ta initiativ til å få på plass en «fast track»-ordning, slik at folk får den legehjelpen de har krav på?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:27:48]: Kommunene plikter å tilby alle som oppholder seg i kommunen,

nødvendige helse- og omsorgstjenester. Videre har enhver som er bosatt i en norsk kommune, rett til å stå på liste hos en lege med fastlegeavtale. For flere kommuner er dette dessverre utfordrende fordi man ikke greier å rekruttere fastleger og fastlegevikarer. Dersom innbyggere i en periode ikke gis tilgang til å stå på en fastleges liste, f.eks. på grunn av legemangel, skal kommunen sette inn konkrete tiltak for å sørge for at innbyggernes rett til nødvendig helsehjelp blir ivaretatt. Det kan f.eks. gjøres ved å inngå samarbeid med nabokommunene. Med et interkommunalt samarbeid vil både verts- og samarbeidskommuner kunne stille med fastleger. Dette er opp til den enkelte kommune å vurdere, og jeg kjenner ikke de konkrete lokale forholdene i spørsmålet til representanten Hoksrud nok til å kunne si noe mer utdypende om det.

Det er prisverdig at pensjonerte leger trår til i en slik situasjon, men det kan ikke bli den nye normalen. Saken viser viktigheten av arbeidet vi har satt i gang med å styrke og stabilisere fastlegeordningen. Som representanten påpeker, må legen ha søkt og inngått en avtale med Helfo om direkte oppgjør for å kunne utløse trygderefusjon. Helfo opplyser at gjennomsnittlig saksbehandlingstid for denne typen søknader er ca. tre uker. Målet er to ukers saksbehandlingstid i løpet av juni, og Helfo har omdisponert ressurser og brukt tid for å nå dette målet. For å redusere saksbehandlingstiden på lengre sikt jobbes det med en egen selvbetjeningsløsning – den heter praksisinformasjon – som vil effektivisere prosessen for både behandlere og Helfo.

Jeg kan ikke se at det skal være nødvendig med en «fast track»-ordning på bakgrunn av denne saken, men en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på tre uker, som er forventet redusert til to uker, må anses som et riktig steg på veien. Det skal ikke stå flaskehals i veien for at kommuner kan oppfylle sitt sørge-for-ansvar og ivareta de rettighetene Stortinget har gitt til innbyggerne.

Bård Hoksrud (FrP) [12:30:18]: Det er bra at statsråden sier at Helfo nå sier at det er tre uker, kanskje to uker, men det disse legene fikk beskjed om, var at det kunne være opptil seks-åtte ukers ventetid for å få på plass en sånn ordning. Det er noe helt annet enn det statsråden sier her nå, så da håper jeg i hvert fall at hun kan ta kontakt med Helfo for å sørge for at det faktisk skjer.

Utfordringen er at det ikke er enkelt bare å hente nye leger fra andre steder. Det har også spørsmål tidlige i dag vist. Utfordringen er at det er manko på fastleger, og når en lege velger å reise hjem på påskeferie i Afrika og ikke kommer tilbake, har man et problem for alle de pasientene som tilhører den legen. Derfor vil jeg utfordre statsråden på om hun kommer til å følge opp dette,

for det ble sagt noe annet fra Helfo til de legene som har søkt om dette, enn det statsråden sier. Hvis det er to–tre uker og man skal ned til to uker, er det forholdsvis raskt, det synes jeg er bra. Jeg håper statsråden kan gå opp dette for å forsikre seg om at det faktisk er tilfellet, for det er ikke det legene som sa seg villig til å stille opp, ble forespeilet da de tok kontakt med Helfo.

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:31:19]: Jeg forholder meg til at Helfo sier at de skal ned til to ukers saksbehandlingstid. Vi kommer til å følge opp det, det kan jeg forsikre representanten om. Det vil være levelig.

Vi må også ta grep sånn at vi sikrer fastleger, og at man ikke kommer i den situasjonen at legen ikke kommer hjem fra påskeferie i Afrika. Det sier jo det meste om hvilke løsninger vi må lete etter for å sikre stabile allmennlegetjenester over hele landet og en fastlegeordning som gjør at enkeltmenneskene i dette landet kan bli fulgt opp av sin egen lege over tid. Det jobber regjeringen med. Det svarte jeg også, som representanten sa, på et tidligere spørsmål.

Bård Hoksrud (FrP) [12:32:07]: Ja, det er ikke tvil om at vi har store utfordringer på fastlegesiden, og derfor er jeg litt overrasket over at regjeringen har valgt ikke å komme med mer penger nå i revidert, for det er krise der ute. Jeg kommer selv fra en kommune hvor sju av ti leger nå har sagt opp fastlegestillingen sin. Det er en kjempeutfordring, og det er en stor bekymring for veldig mange som trenger legebehandling og hjelp med helsen sin. Jeg er veldig glad for det statsråden sier om å følge opp dette.

Jeg er enig i at man ikke bør prøve å finne «fast track»-ordninger. Vi må finne en løsning på selve utfordringen med å få tak i fastleger, og sørge for at vi får flere fastleger til å ville jobbe. Derfor er det viktig at statsråden fokuserer på dette. Men så lenge man ikke har nok fastleger – og vi sliter med det – må man bruke de kapasitetene og de menneskene som er der. Det er derfor det er viktig å sørge for å følge opp dette. Statsråden sa at hun ville gjøre det, og det er jeg glad for, for det betyr at man i hvert fall kan finne en løsning.

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:33:11]: Vi jobber inntil med tiltak og grep som gjør at vi stabiliserer og sikrer fastlegeordningen for fremtiden. Det var ganske nedslående å se resultatene av en spørreundersøkelse blant siste års medisinstudenter og dem som går på LIS1, altså den gamle turnusordningen, hvor nå bare 3 pst. av kandidatene sier at de ønsker seg inn i fastlegeyrket. Vi er nødt til å få denne bryteren til å snu. Allmennmedisin er både spennende, variert og en viktig del av tjenesten vår, og vi må lage en ordning som gjør at de unge legene ønsker å gå inn i ordningen. De unge

legene ønsker seg et fagmiljø, de ønsker å kunne lære av eldre kollegaer, de ønsker stabilitet, og mange av dem ønsker også fastlønn.

Spørsmål 12

Bård Hoksrud (FrP) [12:34:19]: «Til tross for at vi stadig lever lenger, ser det ut til at regjeringen ikke har en plan for flere sykehjemsplasser. Dette er å rygge inn i fremtiden. Allerede nå ser vi at det er vanskelig å få sykehjemsplass, og statssekretær i Helse- og omsorgsdepartementet, Ole Henrik Krat Bjørkholt, har uttalt at det vil bli færre sykehjemsplasser per eldre fremover. Det virker som regjeringen er rådvill, mens Fremskrittspartiet i årevis har kjempet for en bedre hverdag for de eldre.

Mener statsråden det er verdig at enda flere eldre kommer til å stå uten sykehjemsplass?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:34:48]: De som har behov for en sykehjemsplass, må få det. Derfor er regjeringen opptatt av ikke bare at eldre skal ha en trygg og god alderdom, uavhengig av hvor man bor i landet, men også av at kommunene skal ha varierte tilbud, slik at de som trenger heldøgns pleie og omsorg og sykehjemsoppfølging, får det.

I vår politiske plattform slår vi fast en rekke konkrete punkter for å gi eldre en trygg og god alderdom. Vi er opptatt av at eldre skal være trygge på at fellesskapet stiller opp når behovet for tjenester og hjelp melder seg.

Som representanten Hoksrud peker på, vil andelen eldre øke betraktelig i årene som kommer. Denne utfordringen kan ikke løses bare i helse- og omsorgstjenesten alene. Vi må se på helheten, ikke kun på sykehjem, selv om behovet for sykehjem vil øke.

Regjeringen har startet arbeidet med en reform som skal gjøre det trygt for eldre å bo lenger hjemme, bo trygt hjemme-reformen. Vi må sørge for at det er enkelt å planlegge og ta grep i egen bolig, slik at den er god å bli gammel i. Regjeringen vil derfor jobbe videre for en moderne og målrettet boligpolitikk og lage et eget eldreboligprogram, og vi vil skape en hjemmetjeneste som arbeider forebyggende, hjelper eldre i aktivitet og gir trygghet – slik at vi kanskje utsetter behovet for en sykehjemsplass.

Vi vil også gi ansatte gode arbeidsvilkår og nok tid til den eldre. Derfor vil vi lage en opptrappingsplan for hel-tid og god bemanning i omsorgstjenesten. Vi må også sikre at de som har behov for heldøgns omsorgstjenester, får det på en tilpasset og trygg måte.

Omsorgstjenester er et kommunalt ansvar, og jeg har tillit til at kommunene utvider sin kapasitet der det er nødvendig. Til dette trenger kommunene forutsig-

barhet. Den fremste prioriteringen til regjeringen har vært å styrke kommuneøkonomien. På den måten kan kommunene være forberedt på å møte dagens og framtidens behov for helse- og omsorgstjenester både i eget hjem og i sykehjem.

Så vil vi fortsette å styrke ordningen for tilskudd til nye plasser, som er et investeringsvirkemiddel.

Bård Hoksrud (FrP) [12:37:14]: Det er interessant at statsråden sier at man ønsker å styrke tilskuddsordningene for å skaffe til veie boliger osv., samtidig som regjeringen i revidert nasjonalbudsjett foreslår å kutte over 1,5 mrd. kr til investering i denne typen boliger, som omsorgsboliger, sykehjemsplasser osv. Det er en kjempeutfordring. Vi vet at terskelen for å komme inn på en sykehjemsplass i Norge i dag er svært høy. I går vedtok Drammen kommune å kutte ut to nye sykehjem som det er skrikende behov for, og som man trenger i kommunen, men man velger altså å legge ned. Det må være en bekymring for statsråden når man sier at man skal få en sykehjemsplass når man trenger det, mens realiteten ute i Kommune-Norge er at det får man ikke. Mange pårørende opplever det.

Mener statsråden det er akseptabelt at man ikke får den sykehjemsplassen man faktisk trenger, og at det er blitt 2 500 færre sykehjemsplasser på tross av at tilskuddsordningene er blitt bedret for kommunene?

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:38:12]: Jeg mener det er viktig at de som trenger det, får riktig hjelp. Hvis det er en sykehjemsplass, bør man få det.

Hovedregelen er at kommunale oppgaver skal finansieres gjennom de frie inntektene. Så har vi et investeringstilskudd som er ment å supplere og stimulere kommunene til å fornye og øke tilbudet av heldøgns omsorgsplasser, for personer som har behov for det. Der tenker jeg det er viktig at vi fortsetter den innsatsen, slik at staten har noen ekstra virkemidler og ikke bare peker på kommunerammen, så vi sammen får til en framdrift der de kommunene som trenger å utvide sin heldøgns omsorgskapasitet, gjør det. Det vil vi fortsatt ha med oss når vi jobber fram mot neste års budsjett.

Bård Hoksrud (FrP) [12:39:09]: Det er bra at statsråden sier det, men det er vel kanskje også derfor statsråden synes det er greit å legge ned Eldreombudet, som skal være et talerør for de eldre, og som faktisk fokuserer på de utfordringene som er i eldreomsorgen og vil være en vaktbikkje. Det velger regjeringen nå å si at man ikke skal fortsette å ha fra 2023. Jeg synes det er veldig trist, for jeg tror at Eldreombudet er en viktig stemme i dette arbeidet.

Da de rød-grønne styrte fram til for åtte år siden, var det en nedgang, og man brukte ikke opp tilskuddsord-

ningen. Men da Fremskrittspartiet kom i regjering, innførte vi økt tilskudd for å bygge både omsorgs- og sykehjemsplasser, og da gikk det kraftig opp. Dessverre har dette stoppet litt opp igjen, og det betyr at vi må inn med mer virkningsfulle tilskudd og ordninger for å få kommunene til å bygge, for de trenger det. Vi har kommuner hvor gjennomsnittstiden en pasient bor på et sykehjem, kanskje er et halvt år. Det betyr at da er det kjempealvorlig når man kommer inn, og det betyr at det er en for høy terskel.

Er statsråden enig i at man må se på terskelen og få den ned, slik at folk får det tilbudet de trenger?

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:40:13]: Jeg mener det er viktig at kommunene har ulike tilbud i den såkalte omsorgstrappen, og at de er best i stand til å vurdere sine innbyggenes behov. Det er viktig at man har nok sykehjemsplasser og heldøgns pleie- og omsorgsplasser for dem som trenger det, men det er også viktig at man har tidlig innsats og gode tjenester, som kan være med på å påvirke utsettelsen av eller behovet for en sykehjemsplass.

Så sier botiden i sykehjem noe om hvor syk man er når man kommer inn. Det er viktig å se til de parameterne som representanten Hoksrud viser til, men for den enkelte kommune er det viktig at man har ulike tilbud, fordi befolkningen har ulike behov, og at man starter tidlig med å forebygge institusjonsbehovet og antall sykehjemsplasser.

Spørsmål 13

Fra representanten Sandra Bruflot til helse- og omsorgsministeren:

«Ventetidene i helsetjenesten går feil vei. For barn og unge i psykisk helsevern har ventetidene i snitt økt med nesten en uke fra 2020 til 2021, og bare siden januar i år har gjennomsnittlig ventetid økt til 54 dager. Vi ser en særlig rask økning i spiseforstyrrelser hos barn og unge, som gjør at flere trenger behandling for å bli friske.

Hva vil statsråden gjøre for å redusere ventetidene, og hva er forventet aktivitetsvekst for psykisk helsevern for barn og unge fremover?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake.

Spørsmål 14 er flyttet og besvares før spørsmål 22.

Spørsmål 15

Erlend Svardal Bøe (H) [12:41:39]: «1 april endret regjeringen akuttmedisinforordningen. Nå trenger ikke lenger ambulanserbiler være bemannet med to personer med kompetansebevis for utrykningskjøring. Den

som ikke er ambulansarbeider, må nå ha autorisasjon eller lisens som helsepersonell og nødvendig ambulansesfaglig kompetanse. Men regjeringen har ikke definert hva de mener med begrepet «nødvendig kompetanse».

Hvorfor svekker regjeringen kompetansekravet til ambulansarbeidere, og på hvilken måte skal regjeringen sørge for at dette ikke svekker pasientsikkerheten?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:42:17]: La meg minne representanten Svardal Bøe om bakgrunnen for endringene i akuttmedisinforskriften. Kompetansekravene i akuttmedisinforskriften fra 2015, som den forrige regjeringen innførte, skapte utfordringer med å ha ambulanselæringer som andremann i ambulans bilen. Det var derfor nødvendig å gjøre endringer i akuttmedisinforskriften.

Oppdraget om å utrede og foreslå endringer i kravene i akuttmedisinforskriften ble gitt til Helsedirektoratet i 2020. Det var under forrige regjering, som ønsket disse endringene i akuttmedisinforskriften velkommen. Kritikken fra representanten Svardal Bøe er derfor litt vanskelig å forstå.

Det er ikke riktig at regjeringen svekker kompetansekravet til ambulansarbeidere. Endringene i akuttmedisinforskriften handler om å tilpasse forskriften til den praksisen som har vært siden 2015. Hovedregelen er at de som bemanner ambulansen, skal ha autorisasjon eller lisens. Det gis kun unntak fra kravet for læringer, praksisstudenter og vikarer.

Bruk av vikarer i ambulansetjenesten er dessverre nødvendig for å sikre forsvarlig bemanning ved ferieavvikling og sykefravær. Det er lang tradisjon for at medisinstudenter og sykepleierstudenter er vikarer i ambulansetjenesten.

Det er bred enighet om at det er nødvendig å lage retningslinjer som omhandler nødvendig ambulansesfaglig kompetanse hos vikarer. Det følger vi opp med oppdrag til Helsedirektoratet. Jeg vil også understreke at det er et arbeidsgiveransvar å sikre nødvendig kvalitet og kompetanse i denne tjenesten.

Vi har en god og forsvarlig ambulansetjeneste, og med endringene i forskriften sørger vi også for at det legges til rette for best mulig utdanning for læringer og rekruttering til tjenesten. Disse viktige tjenestene må ha et evighetsperspektiv. Det betyr at utdanning av framtidig personell må være en integrert del av tjenesten, og det legges det nå til rette for, sånn som det også har vært praktisert siden 2015.

Erlend Svardal Bøe (H) [12:44:41]: Jeg er også enig i at en skal ha god rekruttering til ambulansetjenesten, men det må ikke gå på bekostning av pasientsikkerheten. Når Norsk Paramedicforening stiller spørsmål ved det, mener jeg det er viktig å ta det på alvor.

Når kravet til kompetansebevis for utrykningskjøring svekkes, er det klart at ambulansarbeidere og paramedisinere settes i et dilemma hvor de kan måtte velge mellom rask transport til sykehus og det å gi pasienten den best mulige behandlingen underveis til sykehus. Det er to valgmuligheter der det uansett hva en velger, kan få alvorlige konsekvenser for pasienten.

Personell som ikke har helsefaglig autorisasjon eller nødvendig kompetansebevis for utrykningskjøring, eger seg ikke som verken behandler eller sjåfør for kritisk syke eller skadde pasienter. Mener statsråden det er akseptabelt at helsepersonell påføres en sånn belastning, at de må ta avgjørelser, og at de samtidig må ta ansvar for det senere?

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:45:41]: Jeg er ikke helt sikker på om jeg forsto spørsmålet, for det ble lagt noen premisser til grunn for spørsmålet som jeg ikke helt følger. Det har vært praksis at man kan ha med læringer eller personell under utdanning som nummer to i bilen over lengre tid, så denne forskriftsendringen innebærer ikke endring av praksis. Det er regjeringen som Svardal Bøe var en del av i perioder, som har bestilt denne forskriftsendringen og også sendt den ut på høring.

Jeg mener at vi her harmonerer forskrift med praksis på en forsvarlig måte, men vi vil selvsagt følge med på utviklingen i de prehospitale tjenestene og bemanningssituasjonen for ambulanse. Vi har varslet et eget arbeid om det fram mot nasjonal helse- og samhandlingsplan, som vi har tenkt å legge fram, og om det helhetlige tilbudet utenfor sykehus.

Erlend Svardal Bøe (H) [12:46:45]: En annen utfordring jeg gjerne vil ta opp med statsråden, som hun var litt inne på selv også, er det som går på vikarer og ekstravakter. I den nye forskriften som gjelder, der også ekstravakter og vikarer er innlemmet – som det dessverre er veldig mye bruk av i ambulansetjenesten – åpnes det for at ekstravakter og vikarer, som da er nummer to på bilen, ikke trenger helsefaglig autorisasjon, altså 160 studiepoeng, så lenge de tilhører kategorien «ambulansesfaglig nødvendig kompetanse», som regjeringen ikke har definert hva er, og de trenger heller ikke kompetansebevis for utrykningskjøring. Det er klart at det da også stilles spørsmål ved om pasientsikkerheten kan komme i fare.

Jeg lurer litt på hvordan statsråden tenker om det som går på ekstravakter og vikarer, at en fjerner betydelige kompetansekrav til dem, og da spesielt i en tjeneste der det er mye bruk av ekstravakter og vikarer.

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:47:47]: For denne regjeringen er det viktig at hele, faste stillinger er standarden i arbeidslivet, ikke minst i helsetjenesten, hvor

kontinuitet og kompetanse avgjør hvor godt man kan ivareta pasienten til enhver tid. Hovedregelen er at de som bemanner ambulansen, skal ha autorisasjon eller lisens, og det gis kun unntak fra kravet for lærlinger, praksisstudenter og vikarer. At det er behov for det ved ferieavvikling, er ingen ny problemstilling, det er dessverre noe tjenesten må håndtere hvert eneste år.

Vi kommer til å følge med på disse tjenestene, og de prehospitaltjenestene har vi et eget arbeid for, men denne endringen i forskriften er en bekreftelse av det som har vært praksis til nå. Vi mener ikke at den setter pasientsikkerheten i fare, som det blir antydning fra representanten Svardal Bøe.

Presidenten: Spørsmål 16 er besvart tidligere, så vi går til spørsmål 17.

Spørsmål 17

Sveinung Stensland (H) [12:49:03]: «Selv om rusreformen ble nedstemt i 2021, har det skjedd store endringer på feltet. Signaler fra Riksadvokaten og Høyesterett har ført til en usikkerhet i politiet og domstolene om hvordan mindre alvorlige narkotikasaker skal håndteres. I politiet er det usikkerhet om hvordan slike saker skal prioriteres, og i domstolene om hvor grensen mellom rusavhengige og andre brukere skal trekkes.

Mener statsråden at rettsstilstanden på området er klar nok, og hvis ikke, hvordan vil statsråden gjøre rettsstilstanden klarere?»

Statsråd Emilie Mehl [12:49:36]: Jeg vil først understreke at det viktigste med en forebyggings- og behandlingsreform er å hjelpe dem som har et rusproblem, og hindre at personer begynner med narkotika. Regjeringen vil at personer med rusavhengighet skal møtes med hjelp og behandling istedenfor strafferettslige reaksjoner. Samtidig går regjeringen mot en generell avkriminalisering av narkotika.

Det har vært en utvikling i straffereaksjonene for befatning med mindre mengder narkotika til eget bruk for rusavhengige i tiden etter at Solberg-regjeringens forslag til rusreform ble stemt ned i Stortinget. Dette er en utvikling som jeg naturligvis følger nøye med på.

Høyesterett har i sine siste avgjørelser vurdert hvilke straffereaksjoner som er riktige for rusavhengiges befatning med mindre mengder narkotika til eget bruk. I dommene har Høyesterett lagt vekt på stortingsflertallets vilje, herunder at det ved Stortingets behandling av forslaget om rusreform ikke var flertall for å avkriminalisere bruk og besittelse av mindre mengder narkotika til eget bruk. Grensen mellom rusavhengige og andre brukere uttaler Høyesterett at vil bero på en konkret

vurdering. Det er ikke uvanlig at prinsippene for straffutmålingen avklares og utvikles i rettspraksis på denne måten. Tradisjonelt har det i stor utstrekning vært overlatt til domstolene å utvikle straffenivået for ulike lovbrudd, men dette må lovgiver følge nøye.

Riksadvokaten kom nylig med nye retningslinjer om behandling av saker om rusavhengiges befatning med narkotika til eget bruk. Formålet med disse er å klargjøre hvordan mindre alvorlige narkotikasaker skal håndteres. Riksadvokaten har ansvar for statsadvokatens fagledelse av politiet og politijuristenes legalitetskontroll. Det tilligger derfor Riksadvokaten å klargjøre rammene for politiets maktbruk ved etterforskning av straffbare forhold hvis det er behov for det.

Signalene fra Riksadvokaten og Høyesterett er ment å skape klarhet på feltet, herunder hvilke momenter som skal vektlegges i vurderingene. Så er det opp til lovgiver å gjøre endringer hvis man finner det nødvendig. Regjeringen vil vurdere lovendringsbehovet som et ledd i den helhetlige forebyggings- og behandlingsreformen som vi skal legge fram.

Når det gjelder prioritering av narkotikasaker, følger det av Riksadvokatens prioriteringsrundskriv at de grove narkotikaovertredsene skal prioriteres. Signalene om dette har vært de samme i flere år.

Avslutningsvis vil jeg gjenta at regjeringen ønsker å gjennomføre en forebyggings- og behandlingsreform på rusfeltet. Forebyggings- og behandlingsreformen vil forankres i en stortingsmelding som skal legges fram i 2023. Behovet for lovendringer vil da vurderes som et ledd i reformen. I det arbeidet vil vi naturlig nok se hen til den rettsutviklingen som har skjedd i senere tid, bl.a. i Høyesteretts praksis.

Sveinung Stensland (H) [12:52:34]: Slik jeg oppfatter svaret, vil statsråden se det an og vente til det blir fremmet en ny reform fra regjeringen som en ikke helt kjenner innholdet i.

Rusmiddelavhengighet kjennetegnes av at brukeren har et sterkt ønske om å innta et rusmiddel og har vansker med å kontrollere bruken. Med dagens rettsstilstand må politiet vurdere dette før en eventuelt griper inn i et enkelttilfelle. I praksis vil det være nesten umulig for politiet å skille mellom rusavhengige og andre som påtreffes i besittelse av ulovlige rusmidler. Det vil innebære at besittelse og bruk av narkotika i mindre doser i praksis langt på vei, slik jeg ser det, er avkriminalisert i Norge, men uten de kompenserende tiltakene som lå i vår rusreform.

Politiets bruk av maktmidler må være forholdsmessig, samtidig som vi vet at politiet allerede har fått kritikk for feil bruk av maktmidler. Dette er selvfølgelig svært krevende for politiet å stå i. Har justisministeren

noen styringssignaler her og nå som kan hjelpe politiet i den daglige oppfølgingen av slike saker?

Statsråd Emilie Mehl [12:53:35]: Den forrige regjeringens forslag om å avkriminalisere var det ikke flertall for i Stortinget. Regjeringens politikk er også at vi ikke ønsker en avkriminalisering. Vi skal jobbe med en reform og legge fram en stortingsmelding. Det kommer til å være krevende avveininger som må gjøres der – også å finne gode måter å vurdere grenseoppganger på – men det må vi komme tilbake til som en del av et større arbeid.

Sveinung Stensland (H) [12:54:03]: Min definisjon av en rusmiddelavhengig er den medisinske definisjonen, og den kan sikkert alle skjønne og kjenne seg igjen i. Verken Høyesterett eller Riksadvokaten går nærmere inn på hva en rusavhengig er i et juridisk perspektiv. Dette er på mange måter det springende punkt i oppfølgingen av små narkotikaforseelser. Det var også det springende punkt i debatten om rusreformen, om det gikk an å skille på det rent juridisk i lovteksten. Hvordan mener justisministeren at en i praksis skal skille rusavhengige fra andre som mistenkes for ulovlig besittelse og bruk av narkotiske stoffer?

Statsråd Emilie Mehl [12:54:43]: Som jeg har sagt tidligere i ordskiftet, er det mange krevende avveininger som ligger foran oss, og grenseoppganger som må gjøres på en grundig måte faglig sett. Man må også gjøre noen politiske vurderinger. Regjeringen jobber nå med en forebyggings- og behandlingsreform, og vi vil legge den fram for Stortinget på egnet tidspunkt.

Spørsmål 18

Andreas Sjalg Unneland (SV) [12:55:19]: «Etter grundig journalistisk arbeid fra VG har det kommet frem ulike forklaringer fra Justis- og beredskapsdepartementet om når man fikk kjennskap til at nåværende PST-sjef Hans Sverre Sjøvold hadde vært i besittelse av ulovlige våpen.

For å få klarhet i saken spør jeg statsråden: Opplyste Sjøvold om våpnene i ansettelsesintervjuet eller i autorisasjonssamtalen med departementet, og på hvilket tidspunkt fikk departementet kjennskap til at PST-sjefen hadde oppbevart ulovlige våpen?»

Statsråd Emilie Mehl [12:55:54]: Jeg vil takke representanten for anledningen til å opplyse om fakta i denne saken, og jeg nevner at jeg også svarer skriftlig på et lignende spørsmål fra representanten Thorsvik.

Innledningsvis vil jeg bemerke at Sjøvold ble utnevnt til PST-sjef under forrige regjering, og at saken har

blitt håndtert av justisministere fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Sjøvold tiltrådte som PST-sjef 1. juni 2019. Sjøvold orienterte Justis- og beredskapsdepartementet muntlig om sin oppbevaring av våpen 30. oktober 2019. Dette var samme dag som VG publiserte en sak om Sjøvolds oppbevaring av våpen. Sjøvold orienterte deretter departementet skriftlig 11. november 2019.

Departementet ga ved en feil svar til media om at Sjøvold varslet departementet om sin oppbevaring av våpen før han tiltrådte som PST-sjef 1. juni 2019. Det var ikke heldig at departementet i første omgang oppga feil svar, men departementet korrigerer dette kort tid senere – og før VG publiserte sin sak.

Sjøvolds skriftlige orientering til departementet ved daværende justisminister Jøran Kallmyr ble overlevert til Sivil klareringsmyndighet 27. november 2019. Sjøvold var da under etterforskning av Spesialenheten for politisaker for ulovlig oppbevaring av våpen. Departementet anmodet deretter SKM, altså Sivil klareringsmyndighet, 7. september 2020 om reklarerer av Sjøvold, som følge av at gjeldende klarering løp ut på tid. SKM sendte melding om reklarerer 20. oktober 2020, og Sjøvold ble deretter autorisert av departementet 4. november 2020.

Politidirektoratet har etter henstilling fra politimesteren i Oslo politidistrikt besluttet en ekstern gjennomgang av varslingssaken. Det mener jeg er riktig.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [12:57:53]: Ifølge sikkerhetsloven vektlegges egenskaper som pålitelighet, lojalitet og dømmekraft når en person skal sikkerhetsklareres. Hvert år mister flere hundre nordmenn sikkerhetsklareringen sin, noen fordi de har unnlatt å opplyse om en fartsbot e.l. PST-sjefen fikk imidlertid beholde sin sikkerhetsklarering og autorisasjon selv om han hadde fått bot for ulovlig våpenhold.

Mitt spørsmål til ministeren er om PST-sjef Sjøvold har blitt behandlet annerledes enn andre som har mistet sin sikkerhetsklarering?

Statsråd Emilie Mehl [12:58:32]: Det er ikke riktig av meg nå å gå inn i de vurderingene som ble gjort under justisministere fra Høyre og Fremskrittspartiet knyttet til denne saken.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [12:58:45]: Dette er en alvorlig sak. Det har vært forklaringer fra ulike personer og instanser som endrer seg, og en ansatt som føler seg presset slik at vedkommende ble ufør. Det vitner om en ukultur i politiet som har gått for langt, og som tilsynelatende går helt til topps i systemet. Her trengs det mer åpenhet og en skikkelig opprydning.

Justisministeren har for så vidt redegjort godt her i Stortinget, men vil ministeren gi innsyn i Sjøvolds redegjørelse og andre dokumenter som kan bidra til åpenhet og oppklaring i denne saken?

Statsråd Emilie Mehl [12:59:30]: Det er et spørsmål som ligger til vurdering i departementet.

Spørsmål 19

Sveinung Stensland (H) [12:59:53]: Det blir rene avisrunden her: «Aftenbladet har avslørt at en politimester lot være å varsle Spesialenheten om mistanke om grovt bedrageri. Saken er ikke unik, og sammen med Sjøvold-saken og tidligere saker kan det se ut som det er en ukultur i politiet når det kommer til varsling. Det er positivt at politiet får et varslingsombud, men det er uholdbart at Politiets Fellesforbund advarer sine medlemmer mot å varsle. Et ombud vil ikke være nok til å bøte på en ukultur blant ledere i politietaten.

Hvordan vil statsråden sørge for at det ryddes opp i varslingskulturen i politiet?»

Statsråd Emilie Mehl [13:00:30]: Innledningsvis vil jeg bemerke at representanten Stensland i sitt spørsmål henviser til enkeltsaker som har vært omtalt i mediene. Jeg ber om forståelse for at det verken er riktig eller mulig for meg å gå inn i de konkrete enkeltsakene.

Regjeringen – Senterpartiet og Arbeiderpartiet – er helt tydelig på at arbeidet med kultur og ledelse i politiet skal prioriteres. Dessverre forekommer det saker, varsler og innspill, fra bl.a. tillitsvalgte, som hver for seg og i sum viser at jobben med kultur, holdning og ledelse må utvikles og prioriteres. Der har jeg satt i gang et arbeid allerede.

Politiet er en hierarkisk organisasjon. I slike organisasjoner må ledere påse at lojalitet også innebærer at ansatte og kollegaer skal få ytre seg kritisk uten å frykte for videre karriere eller oppleve motstand fra ledelsen.

Politiet skal være en trygg og god arbeidsplass. Ansatte i politiet skal kunne si fra om uønskede hendelser og kritikkverdige forhold på arbeidsplassen. Alle varsler skal bli tatt på alvor og behandles i tråd med regelverket, og ingen skal utsettes for negative reaksjoner etter å ha sagt fra.

Som representanten viser til, fattet Politiets Fellesforbund i 2016 et vedtak som anbefaler medlemmene om å avstå fra å varsle. Det mener jeg er uholdbart. Jeg, som justisminister, kan ikke leve med et sånt vedtak. Mitt mål er at vi får gjort forbedringer og endringer som gjør at Politiets Fellesforbund vil gå tilbake på det vedtaket.

Jeg merker meg at også representanten nå omtaler vedtaket som uholdbart, men siden 2016 har Høyre sit-

tet i regjering og hatt mulighet til å gjøre noe med dette. Jeg er glad for at vi nå er enige om at det er et behov der.

Nå har jeg sørget for at det skal opprettes et nasjonalt varslingsombud for politiet. Det må være et uavhengig organ eller ombud som alle har tillit til. Den konkrete innretningen må Politidirektoratet drøfte sammen med tillitsvalgte og hovedverneombud. I forbindelse med det er det også viktig at man foretar en gjennomgang av retningslinjene for varsling i politiet. Men vi kommer ingen vei uten forbedringer i kulturen, for én ting er å ha retningslinjer, minst like viktig er det at det er kultur for at de følges og praktiseres på en god og trygg måte. Jeg vil at alle ansatte i politiet skal føle at det er trygt å varsle.

I dag har assisterende politidirektør varslet en gjennomgang av håndtering av varsler i politietaten. Jeg forventer at direktoratet, sammen med tillitsvalgte, foretar gode vurderinger og eventuelt bruker ekstern kompetanse, sånn at denne prosessen blir tillitvekkende og tilfredsstillende håndtert. Jeg har tillit til at politidirektøren følger dette opp på en god måte. Det er viktig at vi skaper en kultur der det er rom for å ytre seg også om krittikkverdige forhold.

Masud Gharahkhani hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Sveinung Stensland (H) [13:03:33]: Takk for et godt svar.

Vi er enige om retningen her, og det er godt. Så minner jeg om at i likhet med statsråd Mehl er også jeg ny i min rolle, og jeg jobber med det jeg mener er viktig nå, uavhengig av hva den forrige regjeringen holdt på med. Derfor har jeg engasjert meg i dette. Men det er lettere å si halleluja, enn å gjøre det, og det er vel veldig typisk i sånne saker, der en skal endre en hel kultur.

En annen ting som har uroet meg i møte med polititjenestemenn, er at de selv opplever at når de kommer med saker om trusler mot seg, blir det nesten nedprioritert, fordi det ikke er en kultur for å ta det på alvor. Det er noe jeg gjerne vil også blir fulgt opp i dette arbeidet.

Når det gjelder enkeltsakene som statsråden ikke kan kommentere, kan hun kanskje kommentere på generelt grunnlag: Er det ikke spesielt viktig at ledere i politiet følger reglene, og at reglene tolkes likt? Er det ikke litt trist at det kan se ut til at det er en form for kameraderi i enkelte deler av politiet?

Statsråd Emilie Mehl [13:04:36]: Det som er av ukultur og frykttkultur i politiet – representanten Stensland bruker «kameraderi» som betegnelse – ønsker jeg å rydde opp i. Derfor har jeg vært helt tydelig på at vi nå trenger et nasjonalt varslingsombud, som Politiets Fellesforbund har ønsket lenge.

Det å ha et vedtak fra egen organisasjon som oppfordrer politifolk til å la være å varsle fordi man ikke har tillit til varslingsrutinene, synes jeg er veldig uheldig, og det er ikke noe jeg kan akseptere. Derfor har jeg tatt tak i dette. Jeg er glad for at det blir oppmerksomhet om spørsmålet, og jeg har tillit til at Politidirektoratet, sammen med tillitsvalgte og hovedverneombud, jobber med dette.

Sveinung Stensland (H) [13:05:28]: Bare helt kort: Hvis det viser seg i noen av disse sakene som en ikke kan gå i detalj på, at det faktisk er brudd på retningslinjene, er det noe justisministeren har tenkt å ta tak i, eller vil en bare regne med at POD eller andre fikser det selv?

Statsråd Emilie Mehl [13:05:49]: Det vil være feil av meg å begynne med enkeltsaksbehandling i Justis- og beredskapsdepartementet, direkte under meg, men vi må jo ha systemer som gjør at folk kan varsle, og at krittikverdige forhold blir ryddet opp i.

Nå ser vi et behov for å ta en opprydding på dette området fordi det er signaler fra flere steder i landet om at polititjenestemenn eller andre kan ha blitt behandlet dårlig eller urettferdig av overordnede eller andre uten at det har vært mulig å nå gjennom på en tilfredsstillende måte med et varsel. Det ønsker jeg å ta tak i, og jeg har også tillit til at Politidirektoratet er med og gjør mye for å bedre dette området, for vi trenger at alle skal føle seg trygge på jobb. Det er også helt avgjørende for å kunne gjøre en god jobb.

Spørsmål 20

Fra representanten Mari Holm Lønseth til justis- og beredskapsministeren:

«For å bidra til at arbeidsmarkedet i EU skal rekruttere relevant kompetanse også utenfra EU-området, utvikler EU nå en plattform som tredjelandsborgere med særskilt kompetanse enkelt kan bruke. Målet er blant annet å styrke mobiliteten i EU, skape mer effektive systemer og fremme integrering, samtidig som man skal forhindre utnyttelse av arbeidskraft.

Hvordan er Norge inkludert i denne prosessen, og vil statsråden ta en aktiv rolle for å inkludere flere i arbeidsmarkedet?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake.

Siden statsråd Aasland ikke er i salen til å besvare spørsmål 21, går vi videre til spørsmål 22, fra representanten Tobias Drevland Lund til kommunal- og distriktsminister Sigbjørn Gjelsvik.

Spørsmål 22

Tobias Drevland Lund (R) [13:07:45]: La meg først gratulere ministeren med ny jobb.

Det var veldig gledelig å lese at statsråden vil tilrettelegge for at Norges rareste kommune, Kinn, kan løses opp i tid til lokalvalget i 2023, og at delingen av Ålesund er i gang, ifølge delingsproposisjonen som kommer til behandling nå på forsommeren. Men i Søgne er det også sterke krefter som jobber iherdig for en oppløsning, og det brakte et sitat fra en profilert Senterparti-politiker fram fra hukommelsen:

«« –Hvis folket vil det, og hvis vi får regjeringsmakt, skal Søgne kommune gjenoppstå», sa nåværende finansminister og partileder i Senterpartiet, ifølge Fædrelandsvennen, før stortingsvalget.

Vil statsråden legge til rette for at Søgne kan gjenoppstå som en egen kommune?»

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [13:08:36]: Først av alt vil jeg takke for gratulasjonen fra representanten Drevland Lund og for referanse til flere viktige saker.

Høyre og Fremskrittspartiet i regjering og i Stortinget bidro jo til å overkjøre folk og folkevalgte og sørget for tvangssammenslåing av en rekke kommuner og fylker i Norge. Nye Kristiansand kommune med Søgne og Songdalen er blant kommunene som ble tvangssammenslått.

Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering er mot tvangssammenslåing av kommuner og fylker. Vi har videre fremmet en sak for Stortinget om deling av tvangssammenslåtte kommuner og fylker som har sendt søknad om dette etter vedtak i kommunestyre og fylkesting. Gjennom dette ble Viken foreslått oppløst, slik at Akershus, Buskerud og Østfold gjenoppstår som egne fylker. Troms og Finnmark blir også delt. Det samme blir Vestfold og Telemark. Som representanten viste til, blir Ålesund kommune foreslått delt, slik at Haram kommune gjenoppstår som egen kommune i tråd med den lokale folkeviljen.

Jeg håper selvsagt at Rødt sammen med andre partier på Stortinget bidrar til et flertall for at disse delingsvedtakene blir gjennomført.

Når det gjelder Kristiansand kommune, har ikke departementet mottatt søknad om deling fra kommunestyret. Derimot har departementet mottatt flere henvendelser fra enkeltpersoner og innbyggerinitiativ fra Søgne og Songdalen. Her blir departementet bedt om å bruke initiativretten etter inndelingsloven § 8 og på eget initiativ utgreie deling. Disse henvendelsene er til behandling i departementet, og departementet vil presentere en konklusjon i saken etter at saken er ferdig behandlet.

Tobias Drevland Lund (R) [13:10:35]: Jeg takker statsråden for svaret. Helt riktig, Rødt kommer til å støtte det som ligger til Stortinget nå, og vi kommer til å dele der folket er for å dele og for å få sine kommuner og fylker tilbake.

Så er det helt riktig at motstanderne av sammenslåingen i Søgne også har påvist flere saksbehandlingsfeil i saken om tvangssammenslåing av de tre kommunene, noe jeg tror statsråden er kjent med. Det var bl.a. at vedtak som kan tolkes mot en sammenslåing i kommunestyret i Songdalen, ble framstilt som et vedtak positivt til sammenslåing. Dette førte igjen til at den forrige regjeringens kriterier for å slå sammen ved tvang tilsynelatende ble oppfylt, nettopp fordi to kommuner var mot og én kommune var for.

Mitt spørsmål er: Har statsråden vurdert disse potensielle saksbehandlingsfeilene når man nå ser på søknadene som ligger i departementet, og er det slik at saksbehandlingsfeilene ved tvangssammenslåingen av Søgne, Songdalen og Kristiansand vil bli rettet opp under den regjeringen som er nå?

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [13:11:38]: De saksbehandlingsfeilene representanten viser til, er også blitt omtalt i en rekke av henvendelsene departementet har fått fra både enkeltpersoner og innbyggerinitiativer fra Søgnes og Songdalens side. Det er klart at det vil inngå i behandlingen av henvendelsene i departementet. Det er både de saksbehandlingsfeilene og mange andre argumenter som har gjort at engasjementet i Søgne og Songdalen har vært sterkt, både i utgangspunktet mot en storkommune og i neste omgang for en deling av kommunen. Det er også utgangspunktet for uttalelser som har kommet fra en rekke hold, inklusive den fra partilederen i Senterpartiet, som ble referert innledningsvis.

Det er klart at engasjementet i saken og de henvendelsene vi har mottatt, inngår i behandlingen av saken i departementet, og vi vil som sagt komme tilbake med den saken på et egnet tidspunkt.

Tobias Drevland Lund (R) [13:12:42]: Jeg takker igjen for svaret. Professor Jan Fridthjof Bernt har uttalt at en oppsplitting juridisk sett kan skje på tvers av vedtak i kommunestyret i den nye storkommunen, og at innbyggernes vilje skal tillegges vekt.

Nå er det sånn at vi har et nytt politisk flertall i den nye Kristiansand kommune som ikke nødvendigvis stiller seg bak kravet om å få Søgne og Songdalen tilbake. Da er mitt spørsmål: Er statsråden enig i at innbyggernes vilje og viljen til innbyggerne i de tidligere kommunene, henholdsvis Songdalen og Søgne, skal tillegges stor vekt når søknaden vurderes, og kan statsråden garantere for at både Søgne og Songdalen kan få mulighet til å dele seg

fra Kristiansand hvis departementet behandler søknaden?

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [13:13:26]: Jeg har med interesse lest uttalelsene fra professor Bernt. Jeg mener det selvsagt er viktig at både det som går på uttalelsene han kommer med, og de holdningene som er i kommunen, belyses. Det er også viktig å få belyst hvilke vurderinger som er gjort fra kommunestyrets side, hva slags behandling som er gjort lokalt og hvilke premisser som har vært for det. Vi har i departementet som sagt mottatt henvendelser fra både enkeltpersoner og innbyggerinitiativer. De er til behandling i departementet. Når det er blitt gjort en vurdering av dem, vil vi presentere en konklusjon i etterkant av det.

Spørsmål 14

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Tone Wilhelmsen Trøen til helse- og omsorgsministeren, er overført til kommunal- og distriktsministeren som rette vedkommende.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [13:14:21]: Jeg kan nesten ikke være snauere enn å gratulere jeg heller, selv om jeg allerede har gjort det på SMS til statsråden.

«Et mangfold i velferdstjenestene er viktig for velferdsstatens bærekraft, men like viktig for å kunne tilpasse tjenestene i størst mulig grad til den enkeltes ønske og behov. Regjeringen skal utrede utfasing av kommersiell drift i skattefinansierte velferdstjenester.

Når presenteres mandatet, kan statsråden garantere at utvalget skal utrede hvilke konsekvenser omleggingen får for brukerne, pårørende, ansatte og lokalsamfunn, og vil det gjennomføres en helhetlig analyse av hvordan det vil påvirke tilgangen på velferdstjenester?»

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [13:15:01]: For det første vil jeg takke representanten Trøen for gratulasjonen. Nå fikk jeg ikke helt med meg om det var gratulasjon eller lykkeønskninger, men uansett – jeg takker så mye!

Regjeringen vil ha en sterk og effektiv offentlig sektor som gir innbyggerne gode tjenester, valgfrihet og medvirkning. I Hurdalsplattformen slår vi fast at velferdstjenestene ikke skal kommersialiseres, og vi ønsker gradvis å redusere innslaget av store kommersielle aktører i velferden.

Det er gode grunner til at 80 pst. av velferdstjenestene blir organisert i offentlig egenregi av statlige organer og ikke minst av kommunene. Slik organisering sikrer politisk styring av tjenestene, trygghet for innbyggerne og at de får de tjenestene de etter lov har krav på, og at offentlige ressurser blir brukt på en effektiv måte.

Oppslutningen om den norske velferdsmodellen er avhengig av at innbyggerne er trygge på at offentlige midler blir brukt på gode tjenester for innbyggerne og at tilsatte i tjenestene har gode lønns- og arbeidsvilkår. Kommersialisering av velferdstjenestene kan utfordre denne modellen. De senere år har vi sett en sterk vekst i innslaget av kommersielle leverandører i velferdstjenestene, bl.a. gjennom store og i mange tilfeller utenlandskeide konsern innenfor helse- og omsorgssektoren og barnevernet.

Regjeringen ønsker å snu denne utviklingen. Formålet med utvalget som skal oppnevnes, er å gi en faglig vurdering av konsekvensene av ulike sider ved det innslaget av kommersielle aktører som vi ser i dag, og hvilke konsekvenser en eventuell utfasing kan innebære. Alternativ til kommersiell drift kan være at slike tilbud blir tilbakeført til offentlig egenregi, at det blir et større innslag av ideelle aktører, eller en kombinasjon av disse alternativene. En kan også tenke seg muligheten for fortsatt kommersiell drift, men med sterkere grad av regulering av disse virksomhetene.

Utvalget skal sørge for at regjeringen og Stortinget får et godt faglig grunnlag for en videre utvikling av politikken på dette feltet. Det innebærer å drøfte konsekvensene av de modellene og tiltakene som utvalget vil tilrå. Det å vurdere konsekvensene for brukerne og for de ansatte i tjenestene vil i den sammenheng være helt sentralt. Det vil også være nødvendig at utvalget drøfter konsekvenser for rammestyring av kommunene og kommunenes frihet til å organisere tjenestetilbudet, ut fra lokale forutsetninger og ønsker.

Jeg vil komme nærmere tilbake til det når utvalg og mandat blir presentert, men det vil ventelig skje om ikke så altfor lenge.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [13:17:41]: Jeg merker meg at Stortinget har vedtatt at regjeringen skulle nedsette dette utvalget innen mars 2022, og at det er en enighet mellom regjeringspartiene og SV, så jeg regner vel kanskje med at SV er mest utålmodig på det.

Det foreligger jo allerede en norsk offentlig utredning fra 2020, som heter Private aktører i velferdsstaten, og som har tatt en grundig gjennomgang av mange av de spørsmålene som statsråden egentlig nå legger på bordet – eller på talerstolen – når det gjelder velferds-miks i Norge.

Kan statsråden garantere at utvalget vil utrede hvordan modellene vil slå ut når det gjelder kvaliteten på tjenestene som leveres, og herunder også hvordan innovasjon og nytenking vil påvirkes, for disse spørsmålene ble også drøftet av det utvalget jeg nettopp nevnte.

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [13:18:38]: Jeg mener at det er både gode, relevante og viktige poeng for et utvalg å se på i en sånn sammenheng, for til sjuende og

sist handler det selvsagt om å organisere tjenester på en best mulig måte for dem som skal bruke tjenestene, og som er avhengig av tjenestene. Det er også en av grunnene til at vi, innenfor eksempelvis barnevernet, har sagt fra regjeringens side at vi vil ha en gradvis utfasing av store kommersielle aktører, og også hvordan vi har anbudsregimet innenfor det regelverket.

Til det som ble referert til fra representantens side, er det helt riktig at dette er et initiativ etter anmodningsforslaget fra Stortinget, og som vår samarbeidspartner i budsjettssammenheng, SV, har vært opptatt av, og som vi selvsagt skal følge opp på en god måte innenfor rammen av det.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [13:19:33]: Jeg merket meg også at statsråden i sitt svar til meg drøftet dette med kommersialisering. Det som var utgangspunktet for NOU-en fra 2020, var at utvalget skulle omfatte alle velferdstjenester som stat, fylke eller kommune har en lovpålagt plikt til å tilby. Det som velferdstjenesteutvalget kom fram til og konkluderte med, var at det er ikke unormale overskudd for private tjenestetilbydere på disse områdene.

Spørsmålet blir: Hvorfor vil egentlig regjeringen nedsette et utvalg som – i tråd med anmodningsvedtaket – utelukkende lager en oppskrift for å legge ned private virksomheter som leverer velferdstjenester, og som da også vil innskrenke både mangfoldet for pasienter og pasienters valgfrihet, og som kanskje på sikt også vil være en trussel for bærekraften i vår helsetjeneste, hvor vi trenger at alle gode krefter bidrar?

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [13:20:34]: Nå forhånds-konkluderer jo representanten Trøen på hva en slik utredning vil havne på. Det jeg sa veldig tydelig i mitt første svar, er at her er det viktig at vi får et utvalgsarbeid som går igjennom ulike modeller og ulike varianter av modeller, når det gjelder både fortsatt å skulle ha et innslag av kommersielle aktører, men i mindre grad enn i dag, hvordan en i større grad har ideelle aktører inne, og i hvor stor grad en også kan styrke kommunene for at de kan ha oppgavene i egen regi. Selvsagt handler det til sjuende og sist om hvordan vi sikrer best mulige tjenester for dem som avhengige av dem, enten det er innenfor barnevernet eller andre viktige velferdstjenester. Det er det som er viktig – og styrende og førende – fra regjeringens side.

Presidenten: Da går vi videre til siste spørsmål, som er fra representanten Sofie Marhaug til olje- og energiministeren.

Spørsmål 21

Sofie Marhaug (R) [13:21:46]: Takk for at jeg får stille spørsmålet likevel, president: «Regjeringen uttrykker at de ønsker å dempe konfliktnivået i forbindelse med utbygging av kraft. En energikommisjon skal vurdere de viktigste konflikttemaene, og NVE har utredet hvordan natur og lokalsamfunn kan tas mer hensyn til. Denne uken er det» – eller det skulle være, da jeg sendte inn spørsmålet – «rettssak mellom Øyfjellet Wind og Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt. Vindkraftverket vil stenge trekkleier og flyttveier mellom sommer- og vinterområder, områdene kalles uerstattelige. Staten har selv valgt å bli partshjelp i saken – mot reindriften.

Synes statsråden at dette demper konfliktnivået?»

Statsråd Terje Aasland [13:22:38]: Bakgrunnen for at staten ønsker å gå inn som partshjelper i ekspropriasjonssaken om Øyfjellet vindkraftverk, er å få muligheten til å forsvare eget vedtak når dette skal vurderes i domstolene. Staten har et ansvar for å ivareta reindriftsutøvernes folkerettslige rettigheter, og jeg understreker at staten ikke trer inn i saken for å forsvare utbyggers økonomiske interesser, ei heller føre en kamp mot reindriften.

Når det skal vurderes om det skal gis tillatelse til kraftutbygging, må det foretas en avveining av ulike interesser. Det er ikke til å komme bort fra at det vil oppstå konflikter om kraftutbygging også i framtiden. Det er likevel regjeringens ambisjon å dempe konfliktnivået så godt det lar seg gjøre, men å unngå konflikt tror jeg er umulig.

Mitt departement ga i 2016 konsesjon til Øyfjellet vindkraftverk. Reindrift var den gangen et sentralt tema, og forholdet til reindriften og folkeretten ble grundig vurdert. Departementet av slo samtidig søknaden om konsesjon til Mosjøen vindkraftverk, som berørte det samme reinbeitedistriktet som Øyfjellet.

Rettssaken mellom konsesjonæren og reindriften er en ekspropriasjonssak hvor staten ikke er part. Likevel kan retten vurdere om konsesjonsvedtaket er gyldig. Statens begjæring om partshjelp i ekspropriasjonssaken betyr at staten vil forsvare, som jeg sa, konsesjonsvedtaket som ble fattet tilbake i 2016. Det er derfor ikke noen ny konflikt som oppstår ved at staten har begjært partshjelp.

Jeg finner også grunn til å påpeke at dersom reindriften hadde anlagt et ordinært søksmål om konsesjonsvedtakets gyldighet, så måtte staten opptrådt som motpart, men det gjør vi altså ikke i dette tilfellet. Vi forsvare konsesjonsvedtaket, og det er hensikten med å opptre som partshjelper.

Sofie Marhaug (R) [13:24:24]: For syv måneder siden ble konsesjonen for vindkraftutbyggingen på Roan og Storheia på Fosen funnet ugyldig av Høyesterett fordi vindkraftverkene hindret menneskerettighetene til reindriftssamene i området. Regjeringen utreder fortsatt konsekvensene av den dommen. Likevel går staten inn som partshjelp, og forsvare konsesjonsvedtaket som gir utbyggerne anledning til å bygge ut i en faktum lik sak, som det heter på fagspråket, men ikke for å oppfylle pliktene staten har for å overholde menneskerettighetene eller reindriftsloven for den del. Staten forsvare konsesjonsvedtaket.

En vanlig definisjon på galskap er å gjøre det samme om og om igjen og forvente et nytt resultat. Mener statsråden det er klokt av staten å gå inn som partshjelp?

Statsråd Terje Aasland [13:25:19]: Ja, det mener jeg er klokt. Jeg mener at staten også har en rettmessig grunn til å begrunne og forsvare sitt konsesjonsvedtak som partshjelper i denne saken. Det å trekke paralleller mellom to ulike utbygginger, selv om det er vindkraft som er likheten, mener jeg er helt galt. Hvert enkelt konsesjonsvedtak blir behandlet separat. Det blir gjort grundige vurderinger og avveininger av ulike forhold i de ulike prosjektene. Det representanten nå gjør, er å sette likhetstegn mellom Fosen og Øyfjellet. Det mener jeg blir helt galt, for å følge opp ordbruken representanten også hadde.

Jeg tror det er viktig at vi behandler hver sak grundig, og at staten redegjør for sitt konsesjonsvedtak hvis den type saker også for ettertiden bringes inn for retten. Det mener jeg også er en naturlig oppfølging av de rettighetene staten har i denne saken til faktisk å redegjøre for konsesjonsvedtaket.

Sofie Marhaug (R) [13:26:22]: En høyesterettsdom vil jo skape en viss presedens for lignende saker. Jeg mener at det er en faktum lik sak, fordi det begge steder dreier seg om en konflikt mellom urfolk og vindkraftutbyggere. Det er riktig at det er noen ulikheter mellom Fosen og Øyfjellet. En viktig ulikhet er at Øyfjellet inneholder hindringer for trekkveier. På mange måter kan man argumentere for at den utbyggingen er mer alvorlig, en større krenkelse av urfolks – da reindriftssamers – mulighet til å utøve sin kultur, men det er selvfølgelig opp til noen andre enn meg å vurdere. At det er likheter mellom disse to sakene, tror jeg også statsråden egentlig er tjent med å (presidenten klubber) ...

Statsråd Terje Aasland (A) [13:27:25]: Jeg merker meg at representanten liksom prøver allerede nå å påpeke konsekvensene og virkningene for reindriften og legger premissene for det. Dette er et spørsmål en er uenige om, og som vil bli behandlet i den kommende

rettsprosessen, så jeg skal være forsiktig med å kommentere det.

Alle vindkraftprosjekter er i utgangspunktet ulike, blir behandlet separat og individuelt, og en går grundig inn i de ulike problemstillingene som ligger for hvert enkelt vedtak. Det kommer vi til å fortsette med. Jeg mener det er riktig. I det tidspunktet hvor en gjennom en ekspropriasjonssak f.eks. bringer dette spørsmålet opp for retten, mener jeg også det er naturlig at staten opptrer som partshjelp, i og med at en ønsker å belyse og dokumentere det konsesjonsvedtaket staten tross alt har fattet, som riktig.

Når det gjelder Fosen-dommen, sa ikke Høyesterett i sin slutning at en skulle rive disse vindmøllene, en må

faktisk se på det i tiden framover, med et utredningsprogram.

Presidenten: Da er vi gjennom spørsmålsrunden og ferdig med sak nr. 2.

Sak nr. 3 [13:28:30]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.29.

